

**TÜRK HAVA KURUMU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**GİRİŞİMCİLİK VE GİRİŞİMCİLİK ALT BOYUTLARI AÇISINDAN
KOSGEB KURSIYERLERİ ÖRNEĞİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hatice Fulya PARLAK

İşletme Anabilim Dalı

İşletme Programı

MAYIS 2017

**TÜRK HAVA KURUMU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**GİRİŞİMCİLİK VE GİRİŞİMCİLİK ALT BOYUTLARI AÇISINDAN
KOSGEB KURSIYERLERİ ÖRNEĞİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hatice Fulya PARLAK

1303817075

İşletme Anabilim Dalı

İşletme Programı

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Ruhi KILIÇ

Türk Hava Kurumu Üniversitesi Sosyal Bilimler, Enstitüsü'nün 1303817075 numaralı Yüksek Lisans öğrencisi, "Hatice Fulya PARLAK", ilgili yönetmeliklerin belirlediği gerekli tüm şartları yerine getirdikten sonra hazırladığı "Girişimcilik ve Girişimcilik Alt Boyutları Açısından KOSGEB Kursiyerleri Örneği" başlıklı tezini, aşağıda imzaları olan jüri önünde savunmuş ve oybirliği/oyçokluğu ile başarılı olarak kabul edilmiştir.

Tez Danışmanı : Yrd. Doç. Ruhi KILIÇ

Türk Hava Kurumu Üniversitesi

Kabul/Red

Ruhi Kiliç

Jüri Üyeleri : Prof. Dr. Dursun BİNGÖL

Türk Hava Kurumu Üniversitesi

Kabul/Red

Dursun Bingöl

: Yrd. Doç. Dr. Bahar AŞCI

Karabük Üniversitesi

Kabul/Red

Bahar Aşci

: Yrd. Doç. Dr. Ruhi KILIÇ

Türk Hava Kurumu Üniversitesi

Kabul/Red

Ruhi Kiliç

Tez Savunma Tarihi: 27 Nisan 2017

ONAY

Yrd. Doç. Dr. Ruhi KILIÇ

Enstitü Müdürü

Tarih: 09/05/2017

Ruhi Kiliç

**TÜRK HAVA KURUMU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE**

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum, “Girişimcilik ve Girişimcilik Alt Boyutları Açısından KOSGEB Kursiyerleri Örneği” adlı çalışmamın, tarafımdan akademik etik ve kurallara aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım kaynakların kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

17.04.2017

Hatice Fulya PARLAK

ÖNSÖZ

Girişimcilik ve Girişimcilik Alt Boyutlarını Açısından KOSGEB Kursiyerleri üzerinde incelendiği çalışmanın neticelendirilmesinde emeğini, tecrübesini ve kıymetli zamanını bir an olsun benden esirgemeyen, yardımlarıyla bu zorlu yolun kolaylaştırılmasını sağlayan değerli danışmanım Yrd. Doç. Dr. Ruhi KILIÇ'a sonsuz teşekkür ederim. Bu çalışmada sabırla tezimi bitirmemi bekleyen ve destekleriyle güç veren annem Elif KARABAĞ ve babam Abdullah KARABAĞ'a teşekkürü bir borç bilirim.

Mayıs 2017

Hatice Fulya PARLAK

ÖZET

GİRİŞİMCİLİK VE GİRİŞİMCİLİK ALT BOYUTLARI AÇISINDAN KOSGEB KURSIYERLERİ ÖRNEĞİ

PARLAK, Hatice Fulya

Yüksek Lisans, İşletme Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Ruhi Kılıç

Mayıs 2017, 71 sayfa

KOSGEB tarafından girişimcilere yönelik gerçekleştirilen kurslara başvuran adayların evren olarak belirlendiği, girişimcilik ve girişimcilik alt boyutları açısından evrenden rastgele seçilen örneklemin incelendiği çalışma üç bölümden oluşmaktadır. Literatüre dayalı bilgiler çerçevesinde girişimcilik ve KOSGEB tarafından verilen destekler ele alınmış, üçüncü bölümde ise araştırmanın uygulama kısmına ilişkin bilgiler ve istatistiki analizlere yer verilmiştir. Araştırma neticesinde, KOSGEB Girişimciliği Kursiyerleri arasında evli olanların kontrol odağı ortalamaları bekâr olan katılımcılara göre daha yüksek çıktığı yapılan hataların kişisel tercihlerden kaynaklandığı, kararları ve eylemlerinin neticelerine her zaman katlandıkları, hayatındaki tüm eylem faaliyetlerin neticelerini kendi iradesinin belirlediğini, olaylara seyirci kalmayı tercih etmedikleri görüşleri bekârlara göre evlilerde daha belirdin olduğu, yabancı dil bilme durumlarına göre yapılan analiz sonucunda da elde edildiği, evli – bekar arasında tespit edilen farklılığın yabancı dil bilen ile bilmeyen katılımcılarda da görüldüğü ve yabancı dil bilenlerin bilmeyenlere göre kontrol odağı düşüncelerine daha belirgin olarak katıldıkları görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Girişimcilik, KOSGEB, Girişimcilik Özellikleri

ABSTRACT

ENTREPRENEURSHIP AND LEADERSHIP CHARACTERISTICS: AN EXAMPLE OF TRAINEES KOSGEB ENTREPRENEURSHIP

PARLAK, Hatice Fulya

Master, Department of Management

Thesis Supervisor: Yrd. Doc. Dr. Ruhi KILIÇ

May, 2017, 71 page

Applicants for the courses identified as the universe for entrepreneurs that are performed by kosgeb, entrepreneurship and sub-dimensions in terms of which looked at a randomly selected sample from the universe of the study consists of three parts. Based on the literature in the context of information provided by kosgeb supports entrepreneurship and taken up in the third chapter, on the part of the study and statistical analysis of Application information are given. As a result of research, Trainees KOSGEB Entrepreneurship among the participants were higher than the average unmarried married ones locus of control are due to mistakes of personal choice, always will put up with the consequences of their decisions and actions in your life as a result of the activities of all the action of their own volition, they didn't choose to be bystanders to the events identified according to the opinions that you showed single married in a foreign language, the knowledge of the result of the analysis has been also obtained according to the state where married – the single difference detected between participants who didn't know with who knows a foreign language and those who speak foreign languages we have seen in people who are unaware of, According to participation there appears to be more specifically, locus of control thoughts.

Key words: Entrepreneurship, SMES, Characteristics Of Entrepreneurs

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	iv
ÖZET.....	v
ABSTRACT.....	vi
İÇİNDEKİLER	vii
TABLO LİSTESİ.....	ix
ŞEKİL LİSTESİ.....	x
KISALTMALAR	xi
GİRİŞ	1
BİRİNCİ BÖLÜM	3
1. KURAMSAL ÇERÇEVE	3
1.1 Girişimcilik	3
1.1.1 Girişim ve Girişimci Kavramı.....	3
1.1.2 Girişimcilik Kavramı	6
1.1.3 Girişimciliğin Tarihsel Gelişimi	7
1.1.3.1 Dünya’da girişimciliğin tarihi	7
1.1.3.2 Türkiye’de girişimciliğin tarihi	8
1.1.4 Girişimcide Olması Gereken Özellikler.....	12
1.1.5 Girişimcilik Çeşitleri.....	15
1.1.6 Girişimciliğin Önemi	16
1.1.7 Girişimciliği Etkileyen Faktörler	16
1.1.7.1 Aile	17
1.1.7.2 Eğitim	17
1.1.7.3 Toplumsal çevrenin etkisi ve devletin değer yargıları	17
1.1.7.4 Psikolojik özellikler.....	18
1.1.8 Girişimcilik Teorileri	19
1.1.8.1 Fizyokrat düşünceye göre girişimcilik yaklaşımı.....	19
1.1.8.2 Klasik yaklaşıma göre girişimcilik.....	21
1.1.8.3 Neoklasik yaklaşıma göre girişimcilik	22
1.1.9 Türkiye’de Girişimcilik ve Teorik Temelleri.....	26
1.1.9.1 Türkiye’de girişimciliğin özellikleri.....	26
1.1.9.2 Türkiye’de girişimciliğin teorik yapısı.....	28
İKİNCİ BÖLÜM	29
2. KOSGEB VE DESTEKLERİ HAKKINDA GENEL BİLGİLER	29
2.1 KOSGEB Hakkındaki Bilgiler.....	29
2.2 KOSGEB Organizasyon Yapısı	32
2.3 KOSGEB’in Faaliyet Alanları	32
2.4 KOSGEB Destekleri	33
2.4.1 Genel Destek Programı	33
2.4.2 Yurtiçi Fuar Desteği.....	33
2.4.3 Yurtdışı İş Gezisi Desteği	33

2.4.4	Tanıtım Desteği	33
2.4.5	Eşleştirme Desteği	34
2.4.6	Nitelikli Eleman İstihdam Desteği	34
2.4.7	Danışmanlık Desteği	34
2.4.8	Eğitim Desteği	34
2.4.9	Enerji Verimliliği Desteği	34
2.4.10	Tasarım Desteği	35
2.4.11	Sınai Mülkiyet Hakları Desteği	35
2.4.12	Belgelendirme Desteği	35
2.4.13	Test, Analiz ve Kalibrasyon Desteği	35
2.4.14	Bağımsız Denetim Desteği	36
2.5	Kobi Proje Destek Programı	36
2.6	Kredi Faiz Desteği	36
2.7	Tematik Proje Destek Programı	37
2.8	AR-GE, İnovasyon ve Endüstriyel Uygulama Destek Programı	37
2.9	İşbirliği Güçbirliği Destek Programı	37
2.10	KOSGEB'in Girişimcilere Olan Destekleri	38
2.10.1	İşletme Kuruluş Desteği	40
2.10.2	Kuruluş Dönemi Makine, Teçhizat, Yazılım ve Ofis Donanım Desteği	41
2.10.3	İşletme Giderleri Desteği	41
2.10.4	Sabit Yatırımlar Desteği	41
2.11	KOSGEB Tarafından Verilen Desteklere İlişkin Veriler	42
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM		46
3. YÖNTEM		46
3.1	Araştırmanın Amacı	46
3.2	Araştırmanın Hipotezleri	46
3.3	Evren ve Örneklem	47
3.4	Araştırmanın Sayılıtları	47
3.5	Araştırmanın Sınırlılıkları	47
3.6	Veri Toplama Aracı ve Güvenilirlik	47
3.7	Verilerin Analizi	47
3.8	Bulgular	48
3.8.1	Katılımcıların Demografik Bilgilerine Yönelik Bulgular	48
3.8.2	Araştırmanın Demografik Bilgiler İle Ölçek İfadeleri Arasında Farklılığa İlişkin Hipotezlerin Sınanmasına İlişkin Bulgular	50
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM		58
4. SONUÇ		58
KAYNAKÇA		62
EKLER		67
Ek-A: Anket Formu		68
Ek-B: Anket İzin Formları		70
ÖZGEÇMİŞ		71

TABLO LİSTESİ

Tablo 1.1	: 1915 sanayi sayımı sonuçları	10
Tablo 1.2	: Türkiye Cumhuriyeti döneminde ekonomik yapılanmalar	10
Tablo 1.3	: Girişimcilerin temel özellikleri.	14
Tablo 2.1	: Yeni girişimci desteğinin unsurları, oranı, süresi ve üst limiti tablosu KOSGEB	40
Tablo 2.2	: 2015 yılı KOSGEB desteklerinin uygulama sonuçları	42
Tablo 2.3	: Bölgelere göre işletme başı verilen destek tutarları	44
Tablo 2.4	: KOSGEB destek programları yönetmeliği kapsamında verilen desteklerin sektörlere göre dağılımı.	45
Tablo 3.1	: Katılımcıların cinsiyetlerine göre dağılımı.	48
Tablo 3.2	: Katılımcıların yaşlarına göre dağılımı.	48
Tablo 3.3	: Katılımcıların medeni durumlarına göre dağılımı.....	49
Tablo 3.4	: Katılımcıların yabancı dil bilme durumlarına göre dağılımı.....	49
Tablo 3.5	: Katılımcıların eğitim durumlarına göre dağılımı.	49
Tablo 3.6	: Katılımcıların cinsiyetleri ile girişimcilik alt boyutlarına beyan ettikleri görüşlerin farklılık durum analizi.	50
Tablo 3.7	: Katılımcıların yaşları ile girişimcilik alt boyutlarına beyan ettikleri görüşlerin farklılık durum analizi.	51
Tablo 3.8	: Katılımcıların medeni durumları ile girişimcilik alt boyutlarına beyan ettikleri görüşlerin farklılık durum analizi.....	53
Tablo 3.9	: Katılımcıların yaşları ile girişimcilik alt boyutlarına beyan ettikleri görüşlerin farklılık durum analizi.	54
Tablo 3.10	: Katılımcıların yabancı dile bilme durumları ile girişimcilik alt boyutlarına beyan ettikleri görüşlerin farklılık durum analizi.	56
Tablo 3.11	: Katılımcıların gelir durumları ile girişimcilik alt boyutlarına beyan ettikleri görüşlerin farklılık durum analizi.....	56

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil 1. Bölgelere göre işletme adedi ve destek tutarlarının dağılımı 43

KISALTMALAR

E	: Erkek
K	: Kadın
%	: Yüzde
SPSS	: (Statistical Package For The Social Sciences), Sosyal Bilimler Araştırmaları İçin İstatistik Paket Programı
AR-GE	: Araştırma ve Geliştirme
KOSGEB	: Küçük ve Orta lekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı
KOBİ	: Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler
THK	: Türk Hava Kurumu

GİRİŞ

Bilindiği üzere toplumu oluşturan bireyler yaşamlarını sürdürebilmek için değişik mal ve hizmetlere ihtiyaç duyarlar ve bu mal ve hizmetleri bireysel olarak üretmedikleri için işletme adı verilen organizasyonlar kurarlar.

Ekonomik uğraşlar sonucu ortaya çıkarılan ve tatmin sağlayan mal ve hizmetlere “ekonomik mal ve hizmet” adı verilirken, bunların ortaya konması, yaratılması için yapılan faaliyetlerin tümüne “üretim” denir. Üretim yapabilmek için üretim faktörlerine gerek duyulur. Üretim faktörleri doğal kaynaklar, emek ve sermaye üçlüsünden oluşur. Bu üç temel üretim faktörünü bir araya getirip uyumlu bir şekilde üretime yönelen “girişimci” ise dördüncü bir üretim faktör olarak kabul edilir.

Girişimciler, diğer kişilerin kaos, çelişki ya da belirsizlik olarak nitelendirdikleri olguları fırsat olarak gören kişilerdir. Şirket kurma yoluyla istihdam yaratmanın yanı sıra, global ekonomiyi çabaları ile yeniden canlandırırlar. Günümüzde serbest girişim, ekonomik gelişmenin en önemli gücü olarak kabul görmektedir. Girişimcilerin heyecan ve dürtüleri, dünyanın daha ileriye gitmesini sağlar.

İktisadi, toplumsal, kültürel, teknolojik, duygusal, kişilik özellikleri ve demografik faktörlerin etkileşimiyle meydana gelen girişimcilik, kişilerin yüksek bir girişimcilik güdüsünü barındırmaları ve girişimcilik uygulamalarına istekli şekilde yönelmeleriyle ortaya çıkmaktadır. Fikren yeni bir işi yapmak isteyen, girişimci olmak istekliliği gösteren ve girişimciliğin önündeki engelleri aşan girişimciler, ürettikleri yeni ürünler ve hizmetlerle yeni teknolojiler geliştirmekte ve bunun için yeni bilgilerden istifade etmektedirler. Temel üretim faktörlerinden birisi olan girişimci, belirli bir mal ve hizmeti üretip pazarlamak için kendisine ait olan veya başkalarından temin ettiği sermayeyi üretim faktörlerine yatırarak mal ve hizmet üreten ve bunun sonucunda kâr elde etmek isteyen ve aynı zamanda da zarar etme riskini göze alan kişidir.

Araştırmanın problemi, “KOSGEB tarafından eğitimi verilen Girişimcilik kursiyerlerinin girişimcilik özellikleri nelerdir?” şeklinde belirtilebilir.

Araştırmada cevabı aranacak olan alt problemler şu şekilde belirtilebilir:

- a) Araştırmaya dahii olan Girişimcilik kursiyerlerinin demografik özellikleri ile girişimcilik görüşleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
- b) Girişimcilik kursiyerlerinin girişimcilik özelliklerine dair alt boyutları arasında bir ilişki var mıdır?

Bahsedilen problem ve alt problemlere ilişkin araştırmanın gerçekleştirildiği çalışma giriş bölümünden sonra 3 bölümden meydana gelmiştir. İkinci bölümde girişimcilik kavramı ile ilgili literatüre dayalı bilgilere yer verilmiştir.

İlk bölümde girişimcilik kavramı, girişimciliğin tarihsel gelişimi, girişimcide olması gereken özellikler, girişimcilik çeşitleri, girişimciliğin önemi ve girişimciliği etkileyen faktörlere dair bilgiler yer almaktadır.

Çalışmanın üçüncü bölümünde KOSGEB ve KOSGEB tarafından verilen desteklere ilişkin bilgiler yer almaktadır. Bu bölümde KOSGEB’in kuruluşu ve kurum hakkında genel bilgiler, organizasyon yapısı, faaliyet alanları ile genel ve girişimcilere ilişkin verdikleri desteklere dair genel bilgilere yer verilmiştir.

Çalışmanın son bölümünde ise çalışmanın yöntem bölümüne yer verilmiştir. Bu bölümde girişimcilik kursiyerleri üzerinde gerçekleştirilen araştırmanın bulgular ve yorumları ile araştırmanın yöntemi hakkında bilgiler yer almaktadır.

BİRİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE

1.1 Girişimcilik

Girişimciliğin önem kazanmaya başladığı yılların başlangıcı olarak endüstri devriminden bilgi çağına geçiş süreci olarak ifade edilebilir. Bu durumun sebebi bugün gelinen bilgi temelli toplumsal yapıda emek yoğun üretimden bilgi yoğun üretimin ağırlığa devrim olarak belirtilebilir. Bu hususta girişimcilik işletme yapılarındaki yenilik, kreatif düşünme ve idari faaliyetlerin bütünleyicisi olarak kendisini göstermektedir (Soysal, 2010:84).

Girişimci doğa, emek, sermaye gibi üretim elemanlarını düzenli ve farkındalık oluşturacak konumda birleştirerek mal ve hizmet üretimini temin eden kişidir. Girişimci toplumun ihtiyaç duyduğu nedeniyle istenilen bir malı veya hizmeti elde edip onu oluşturmaya girişir ya da buna liderlik eder. Kısaca bir gereksinimi belirleyerek iş düşüncesine tahvil eden ve olması muhtemel risklerin sorumluluklarını üzerine alarak ticari işletme kuran kişi girişimci olarak adlandırılır (Özdemir, 2016: 3).

1.1.1 Girişim ve Girişimci Kavramı

Girişimciliğin tanımını yapmadan önce, girişimcilik ya da girişimci kavramının yerine de kullanılan yani diğer bir deyişle girişimci kavramının yerine yanlış olduğu bilinmeden kullanılan bazı kavramların tanımlamasının yapılması gerekmektedir. Burada yapılan tanımlamalar şunlardan oluşmaktadır: Yönetici, işveren, patron, sermayedar ve girişimci.

a) Yönetici: Yönetici başkalarının aracılığıyla belirlediği hedefleri gerçekleştirmeye çalışan birey olarak tanımlanabilir. Yönetici, girişimcinin önerdiği düşünceleri uygular, girişimcinin amacına ulaşabilmesi için gerekli olan yolları

belirler, bunu yaparken de içinde bulunduğu zamanı ve sahip olunan parasal imkanı da dikkate alarak belli bir program düzenler (Müftüoğlu, 1989: 72).

İşveren, patron ve sermayedar kavramlarını ise şu şekilde tanımlamak mümkündür (Müftüoğlu ve Durukan, 2004: 12-16).

b) İşveren: Adından da anlaşılacağı üzere bir işyerine sahip olan ve bu işyerinde işlerinin yapılabilmesi amacıyla belli bir ücret ve sözleşme karşılığında iş gücünü istihdam ettiren kişilerdir.

c) Patron: Bir kimsenin patron olarak nitelendirilebilmesi için öncelikle bir ticari veya sınai kuruluşun sermayesinin çoğunluğunu elinde bulundurması gerekmektedir ya da o işletmenin bütün sermayesi kendisine ait olmalıdır. Bir patronun asli amacı, bir işletmenin sahip olduğu aktiflerinin (para, hisse senedi v.s.) geliştirilmesini sağlamaktır. Burada bu da girişimci olarak nitelendirilemez. Çünkü her ne kadar tüm işletmenin sermayesine de sahip olsa önemli olan şey, girişimciliğin sadece kurduğumuz işletmenin sermayesine sahip olmakla bitmediğidir. Önemli olan gelecekteki fırsatları görebilmek, yenilikler oluşturabilmektir. Bu anlamda her ne kadar bazı patronlar girişimcilik vasfını yerine getirebilse de, her patron için girişimci sıfatını kullanamayız.

d) Sermayedar: Belli bir parasal birikimi olan ve bu parasal birikimini hisse senedini satın almak suretiyle, ortaklık kurmak aracılığıyla kullanan kişilere denir. Ancak, burada iktisadi açıdan çok önemli olan bir nokta var ki, iktisadi açıdan paranın sermaye olarak kabul edilmediğidir. Yani paraya sermaye denmiyor. İktisadi açıdan sermaye, belli bir mal ya da hizmet üretmek için kullanılan üretim faktörleridir. Sermayedar kavramının girişimci kavramıyla karıştırılmasındaki nokta aslında burada başlıyor. Çünkü bu da bir yatırım yapıyor, yani bir işletme kurucusu oluyor. Ancak girişimcilik risk alabilme, yenilik yaratabilmek gibi nitelikler gerektirirken, sermaye sahibindeyse bu niteliklerin bulunması gerekmiyor.

Bütün bu tanımlamalardan sonra girişimciliğin tanımını yapacak olursak; Girişimcilik kavramının tanımıyla ilgili olarak pek çok kitapta pek çok tanım bulabiliriz. Ancak bütün bu tanımlardan farklı olarak yapılabilecek en güzel tanım olarak Rüştü Bozkurt' un yaptığı tanıma değinilebilir. Bu da şudur (Bozkurt, 2003: 75):

İşte bu tanım buraya kadar girişimcinin aslında tam manasıyla kim olması ya da nasıl olması gerektiğini açıklamaktadır.

Diğer kaynaklar incelendiğinde, girişimci hakkında yapılabilecek genel bir tanım söz konusu olmaktadır. Bu tanımda girişimci, toplumsal ihtiyaçlara uygun cevaplar verebilecek mal ya da hizmeti üretebilmek ve pazarlayabilmek amacıyla kendisine ait olan ya da başka kişi ve kurumlardan elde ettiği kaynaklarla üretimi gerçekleştirebileceği faktörleri bir araya getiren ancak bu faaliyeti yerine getirirken de meydana gelebilecek zararları da üstlenebilen kişidir (Küçük, 2007: 23).

Girişimci iktisadi bir unsur olarak üretime esas kaynakları (emek, üretim araçları - sermaye, vb. unsurları) kendi yararına elverişli şekilde koordine ederek var olandan hem ölçek olarak büyük, hem de niteliksel olarak farklı değer meydana getirirken bununla birlikte inovasyon ve kreasyonu ile yeni ortamı yaratan ve bu koşulları yaratırken başarısızlık riskini üstlenen kişidir (Erdun, 2011: 7).

Girişim kavramına ilişkin alan yazında muhtelif açıklamalar ve tanımlar bulunmaktadır. Söz konusu açıklamalar ve tanımlamalar girişimcilik kavramına olan bakış açılarını ifade etmekle birlikte bahsi geçen açıklamalar ve tanımlamalara göre girişim, üretimin başlıca unsuru olan doğa, sermaye ve emeğin komplike olmuş halidir. Girişimcilik ile ilgili araştırma yapan bazı araştırmacılar, çıktı elde etmek amacıyla üretim faaliyetlerini gerçekleştiren üretim işletmelerinin meydana getirdikleri yatırım işlemlerini, başka araştırmacılar ise toplumun gereksinimlerini daima olarak karşılamak amacıyla bir pazarı olan ve söz konusu pazarda ederi meydana gelen iktisadi çıktıları meydana getirmek ve çıktıların satışı ile gelir (kâr) elde eden iktisadi yapı olarak tanımlamaktadır (Cici, 2013: 13).

Girişimci esas itibarıyla var olanı tekrarlayan değil yeni fikirler sunan kişidir. Bu yeniliklerini hayata geçirirken ise gerekli kaynakları temin ederek yeniliğin ne şekilde hayata geçeceğini tasarlayan birey olarak ifade edilebilir. Hisrich ve Peters ise girişimciyi, kendisinden başka olarak ifade edilen üretim faktörlerini yeni bir değer meydana getirecek biçimde buluşturan ve bununla birlikte kreasyon ve yeni bir düzen inşa eden kişi olarak ifade etmişlerdir (Hisrich ve Peters, 1994: 19). Ünlü iktisatçı Schumpeter ise girişimciyi, daha önceki teknolojik olarak üretimde kullanılmayan olanakları geliştiren, yenilikçi veya yeni bir üretim tekniği bulan yahut geliştiren kişi veya kişiler olarak ifade etmiştir (Cansız, 2013: 14).

Sözlük anlamıyla girişimci, üretime konu olan alanlarda sermayesini ortaya koyarak girişimde bulunan kimse, müteşebbis manasına karşılık gelmektedir. Ekonomi literatüründe ise girişimci, üretim faktörlerinin tamamlayıcısı olarak emeği,

sermayeyi ve doğayı buluşturarak üretim evresini gerçekleştiren ve üretim sürecinden başlayarak ticari faaliyetin nihayete erdirilmesine dek tüm risklere katlanan kişi olarak ifade edilmektedir (www.tdk.gov.tr, Erişim Tarihi: 24.12.2015).

1.1.2 Girişimcilik Kavramı

Girişimcilik veya müteşebbislik tanımı, Fransızca "entreprendre" ve Almanca'da "Untemehmen" sözcüklerinden çoğaltılan ve Türkçe'de "üstlenmek" anlamına gelen bir fiildir. Bu bağlamda da girişimci, bir işletmeyi organize etme, idare etme ve risk alma bağlamındaki görevleri üstlenen kişiyi ifade etmektedir. Girişimcilik (entrepreneurship), girişimsel (entrepreneurial) ve girişimsel süreç (entrepreneurial process) tanımları da Entreprendre tanımından türetilmiştir. Girişimcilik, risk alarak yenilik ya da geliştirme yapmaktır (İlter, 2010:6).

Girişimcilikle tanımlardan bazılarını şu şekilde sıralamak mümkündür (Akdemir, 2015:6):

- a) Girişimcilik, rasyonellik demektir.
- b) Girişimcilik, varlığın artışı demektir.
- c) Girişimcilik, statü demektir.
- d) Girişimcilik, kalkınma demektir.
- e) Girişimcilik, kariyer demektir.
- f) Girişimcilik, gelir dağılımı adaleti demektir. Hakkını piyasadan tam almak demektir.
- g) Girişimcilik, yardım demektir.
- h) Girişimcilik, çoğaltan-hızlandırıcı etki demektir.
- i) Girişimcilik toplumu düşünmek, ülkeyi düşünmek, insanlığı düşünmek demektir.
- j) Girişimcilik, yenilik buluş demektir, çığır açıcı yenilikler yapmak demektir. Kronik sorunlara, hastalıklara çözüm bulmak demektir.
- k) Girişimcilik, özgürlük ve bağımsızlık demektir. Baskın kişilik ve baskın roller demektir.
- l) Girişimcilik, sonu gelmeyecek hedeflerin peşine düşmek demektir, dolayısıyla vizyon demektir.
- m) Girişimcilik, dünyaya açılmak demektir.
- n) Girişimcilik, toplumun önüne geçerek liderlik etmek demektir.

- o) Girişimcilik, petrole, enerji kaynaklarına, doğal kaynaklara sahip olmaktan daha büyük bir zenginlik demektir.
- p) Girişimcilik zenginin, yoksulun, engellinin (yaşamını fedakârlıklarla yürüten), emeklinin, kadının, gencin, yaşlının, tüm kuşakların (X,Y,Z Kuşakları özellikle Y) üstlenebileceği bir meslektir.

1.1.3 Girişimciliğin Tarihsel Gelişimi

1.1.3.1 Dünya’da girişimciliğin tarihi

Hisrich ve Peters (1998), Orta Çağlar'da girişimci denilen kişinin genellikle devlet tarafından olmak üzere başka kişilerce temin edilen kaynaklarla risk almaksızın kaleler, kamu binaları, manastırlar ve katedrallerin yapımı gibi büyük çapta projeleri üstlenen ve yöneten kişi olarak tanımlandığını ifade etmektedirler. 17. yy.'da ise artık girişimci risk almaya başlamış, devletle bir mal veya hizmet üretmek amacıyla girdiği sabit bir miktar üzerinden düzenlenen anlaşmalarda kar ve zararı üstlenen kişi olarak betimlenmiştir.

Ancak o dönemlerde girişimci ülkelerin ekonomik refahı ve siyasi güç kazanması için çaba gösteren kişiler de aynı sözcükle tanımlanmış olmuştur. Kraliçe I. Elizabeth döneminde İngiltere'nin ondokuzuncu yüzyılda üzerinde güneş batmayan güçlü bir imparatorluk olarak boy göstermesinde büyük rolü olan John Hawkins (Hawkins), Sir Francis Drake, Sir Humphrey Gilbert ve Sir Walter Raleigh gibi denizci, korsan ve gezginler "kolonyel girişimciler" (colonial entrepreneurs) şeklinde adlandırılmış, bu kişilere devletin resmi destek ve finansal yardımı sağlanmıştır (Casson, 2010: 3).

18. YY.'da "sermaye sahibi kişi" ile "iş yapmak için sermaye'ye gereksinim duyan kişi" birbirinden ayrılmıştır. Diğer bir şekilde açıklamak gerekirse, "girişimci", "sermaye temin eden kişi"den (günümüzün risk-sermayesi sağlayan gerçek veya tüzel kişileri) ayrı düşünölmeye başlanılmıştır. Bu olgunun ışığında farklı yolların oluşmasının başlıca sebebi endüstri çağına ayak basılmış olmasıdır. Bu süreçte başta Eli Whitney ve Thomas Edison tarafından gerçekleştirilen birçok buluşun kaynağı temelde dünyanın değişen koşullarıydı (Marangoz, 2013: 11).

Endüstriyel devrim sırasında karşılaşılan teknolojik gelişimler bu dönemde arkaya arkaya gerçekleşen buluş (invention) ve yenilikleri (innovations) tetiklemiş,

onlara ivme kazandırmış ve yüzyılın girişimcilik faaliyetleri yönünden verimli bir dönem olmasına yol açmışlardır. 1800'lerin başlarında ünlü ekonomist Jean Baptiste Say girişimcinin kazandığı kârın, yatırımcının kârı ile eş değer olmadığına dair görüşü ifade etmiş, girişimcilik evresinin girişimciliğe has özellikleri bulunan bir ticari eylem tipi olduğu fikri daha çok insanı bu fikirde birleştirmiştir. Cantillon gibi Fransız fizyokratlar ekolünün bir üyesi olan Say girişimcinin “ekonominin en önemli noktasındaki temel kişi ve ekonomik yenilenme ve ilerlemenin bir katalizörü” olduğunu vurgulamıştır (Gürol, 2006 : 9-10).

Girişimcilikle ilgili başyapıt olarak kaleme alınan ilk eser ünlü iktisatçı Schumpeter tarafından kaleme alınmıştır. Bu eser girişimcilik namına yazılan ilk eser olmakla birlikte bir eserde vurgu yapılan en belirgin konu “yenilik”tir. Bunun nedeni ise yenilik olgusunun iktisadi olarak temel ilkelere birisi kabul etmesidir (Anders ve Stevenson, 2010: 42).

Schumpeter girişimcilikle ilgili araştırmaları neticesinde girişimciliğe yaptığı katkı, iktisadi olarak girişimciliği aktifleştirmesidir. Bunu, girişimciliğin yeni ve daha önce örnekleri olmayan teknolojik metotları muhteva ettiğini belirtmesi ve girişimcilik kavramına yeni imkanlar, yeni sektörler ve yeni metotlar kullanma gibi teşvik edici unsurları yüklemesi ile sağlamıştır (Cici, 2013: 34).

Zimmerer ve Scarborough (1998) girişimcinin, fırsatları belirleyen, gerekli kaynakları bir araya getirerek kar ve büyümeyi sağlamak amacıyla risk ve belirsizlikler çerçevesinde yeni bir iş alanı yaratan özelliklere sahip bir kişi olduğuna dikkati çekmişlerdir. Bygrave (1997) bu nitelikte kişileri "bir fırsatı algılayan ve onu yaşama geçirebilmek için bir örgütlemeyi gerçekleştiren" bireyler olarak tanımlarken, girişimcilik sürecini "fırsatların algılanmaları ve bunların yaşama geçirilebilmeleri ile ilgili işlevler, aktiviteler ve işlemlerin tümü" olarak betimlemektedirler. Girişimcilik, günümüzde sosyal kalkınma yönünden önemlilik arzeden "yeni refah (new wealth) yaratımı" ve "refahın dağılımı" sorunlarına odaklanan ekonomi teorisinde, bu amaçları gerçekleştirmeye yönelik temel bir araç niteliğindedir (Gürol, 2006: 9-12).

1.1.3.2 Türkiye’de girişimciliğin tarihi

İktisat tarihi alanında uzman olan bilim adamı Sombart ülkelerin yapısını iki türe göre ayırmıştır. Bu türler tüccar, asker veya kahraman toplumlardır. 20 sene

öncesinden itibaren Türkiye'yi asker veya kahraman toplum sınıfına dahil edebildiğimiz söylenebilir. 20 sene sonrasında itibaren ise bu toplumsal yapının farklılaştığı söylenebilir. Türkiye'de özellikle son dönemde genç kuşakta girişimciliğe yönelim daha fazla olmaya başlamıştır.

Türkiye'de girişimciliğin tarihi evresini, Osmanlı ve Cumhuriyet dönemi olarak iki evrede incelemek mümkündür.

Osmanlı İmparatorluğunun ticaretinin gelişmesine doğu-batı ticaret yolları arasında olmasının etkisi büyüktür. Geçen süre içinde keşfedilen yeni ticaret yöntemlerinin farklılaşması, Osmanlı ticaretini de önemli oranda etkilemiş ve bilhassa İmparatorluğun bitmeye yakın devrelerinde, Sanayi Devrimi zamanı bitiminde öncelikle Batı ile daha sıcak ilişkilerde bulunan Rum, Yahudi, İtalyan kökenli Türk vatandaşları ekonomik manada girişimci olmuşlardı. II. Meşrutiyet zamanı içinde İttihat ve Terakki taraftarları "Milli İktisat" kavramını oluşturmuş ve ekonomik gelişim için "müteşebbis sınıfı" kavramının ortaya çıkarılmasının gerekliliği savunulmuştur. Milli İktisat kavramının en önemli amaçlarından birisi, Osmanlı ticaretinde etkin rol oynayan yabancı uyruklu vatandaşların ve gayrimüslimlerin Türk müteşebbisler üzerinde yarattığı olumsuz etkiyi ortadan kaldırmak olmuştur. Bunun için sanayicilere destek sağlanmış, millileştirmek için yabancılara gösterilen ayrıcalıklar kaldırılmış ve milli bankaların kurulmasına destek verilmiştir.

1908'de İkinci Meşrutiyet'in ilanı ticaret ve sanayi alanlarında canlanma olmuştur. Sanayileşme zorunluluğuna duyulan gereksinim üzerine 1915 yılında bir "sanayi sayımı" yapılmıştır. Bu sayım sadece İstanbul, Bursa, Bandırma, İzmir, İzmit, Uşak ve Manisa'da İkinci Meşrutiyetin ilanından sonra çıkarılan Teşvik-i Sanayi Kanunu'ndan yararlanan ticari kuruluşları kapsamıştır. El ve ev sanatlarının yer almadığı bu sayımda mevcut sanayi çeşitli gruplara ayrılarak gerçekleştirilmiştir. Bu sayımın sonuçları aşağıdaki Tablo 1.1'de belirtilmiştir.

Tablo 1.1: 1915 sanayi sayımı sonuçları (Kutlu, 2006:28).

	TOPLAM	GIDA	DOKUMA	DİĞER
KURULUŞ SAYISI	264	75	73	116
İŞÇİ SAYISI	14060	3916	6313	3781
DEVLET KURULUŞU	22	1	18	3
ÖZEL KURULUŞ	242	74	5	113

Bu sayım sonuçlarına göre devlet kuruluşları genellikle dokuma sanayinde toplanmış ve özel girişime ait 242 kuruluş ise küçük el sanayinden öteye gidememiştir. Bunun nedeni yeterli sermaye ve mali kaynakların olmaması, organizasyon ve teknik bilgi yetersizliğidir (Kutlu, 2006:28).

Cumhuriyet döneminde girişimcilik, henüz Cumhuriyet ilan edilmeden 9 ay önce Şubat 1923 tarihinde Atatürk'ün önderliğinde İzmir'de 1.İktisat Kongresi'nin toplanması ve Türkiye topraklarında ekonomik büyüme ve ilerlemenin girişimcilikle sağlanabileceğini ifade etmesiyle başlamıştır (Tekin, 14:1999). Türkiye Cumhuriyeti döneminde girişimciliğin gelişimi ve girişimciliği etkileyen faktörleri Tablo 1.2'de görüldüğü üzere, beş ayrı bölümde incelemek mümkündür:

Tablo 1.2: Türkiye Cumhuriyeti döneminde ekonomik yapılanmalar (İlter, 2010: 27).

1923-1930	Ulusal Ekonominin Kurulması
1930-1950	Devletçilik Dönemi
1950-1970	Liberal Ekonomi ve Planlı Dönem
1970-1980	İthal İkamesi Dönemi
1980 ve sonrası	Dışa Açık Büyüme

Ulusal ekonominin kurulduğu 1923-1930 yılları arasındaki yıllarda ülke dışından gelen yatırımcıların belli sektörlerdeki egemenliğine son verilme çabaları ve yerli tüccarların oluşmasını yani girişimciliğe yönelimi teşvik eden politikaları ortaya çıkmıştır. Fakat bu husustaki bir takım noksanlıklar ve sosyo – ekonomik tahrip gücü yüksek bir savaştan çıkmış olma hali yabancıların farklı alanlardaki hâkimiyetlerine son verilmeye çalışılarak, Türk'ten iş adamı ve tüccar yapma, yani girişimciliği canlandırmak amacıyla çok fazla önlem alınmıştır. Fakat, bu konudaki bir takım

eksiklikler ve savaşın etkilerinin devam etmesi sebebiyle, kayda değer bir ilerleme sağlanamamıştır (İlter, 2010: 27).

Türkiye Cumhuriyeti kurulduğunda Osmanlı'dan miras kalanlar güçsüz bir ekonomi, iktisadi olarak onarılması gereken bir ülke ve yığınla borç yükümlülüğü olmuştur. Başka bir ifade ile iktisadi olarak kalkınma gereksinimi mevcut olmuştur. Bu sebepten dolayı Cumhuriyet'in kuruluşundan 1930 yılına kadar geçen süre ulusal ekonominin kuruluşu olarak adlandırılmaktadır (Güleç, 2011: 14).

1930-1950 Devletçilik dönemi; özel girişimin yeterli olmadığı sahalarda devletin piyasalara müdahale ederek kaynak yaratmasını öngören bu dönemde var olan politikalar, özel girişimin daha iyi noktalara gelmesi için de bir takım tedbirler alınarak, Beş Yıllık Sanayi Planları da düzenlenmiştir. Bir yandan kaynak ve kalifiye eleman noksanlığı, öte yandan küresel pazarların hali ve 1930 bunalımı ile II. Dünya Savaşı, özel teşebbüs neticesinde daha fazla girişim yapılmasını engellemiştir (İlter, 2010: 27).

Devlet tarafından kurulan Sümerbank, Etibank gibi kurumlar 1930 – 1950 arasındaki dönemde var olmuşlardır. Bu kurumların kurulmasındaki esas sebep girişimciliğin desteklenmesi ve kalifiye işgücü eksikliğini kapatmak için işçilerin eğitilmesi neticesinde yetişmiş eleman ortaya çıkarmak ve Kamu İktisadi Teşekkülleri ile de bu eğitim faaliyetlerini sürdürmek olmuştur (Güleç, 2011: 14).

1950-1970 Liberal ekonomi ve planlı dönem; İkinci Dünya Savaşı'ndan çıkıldıktan sonra özellikle bugün gelişmiş olarak adlandırılan ülkelerin ekonomi politikalarında liberalleşme ön plana çıkmıştır. Tarımsal üretime önem verilmesi ile birlikte altyapı yatırımlarına yönelik faaliyetler de bu dönemde artmıştır. Özel sektörün yaptığı yatırımların sanayi sektöründeki toplam yatırıma oranının %70'e kadar yükselmesi yine bu dönemde göz ardı edilemeyecek gelişmelerden biridir. Türkiye'de 1960 senesine gelindiğinde ise iktisadi olarak planlı dönem olarak nitelendirilen döneme geçişin başladığı görülmektedir. 1960 senesinden sonra iki adet Beş Yıllık Kalkınma Planı düzenlenmiş ve hayata geçirilmiştir. İktisadi liberalleşme tam olarak gerçekleşmemiş yani devletçi iktisadi politikaları etkisini halen sürdürmesine rağmen, bu dönemde özel sektör yatırımlarının üzerine durulmuş ve özel sektör yatırımlarının arttığı görülmüştür (Güleç, 2011: 15).

1970-1980 İthal ikamesi dönemi; ithal ikamesi politikası giderek önem kazanarak, özel sektör girişimciliği ve sanayileşme eğilimleri de hız kazanmıştır.

Kıbrıs harekâtı ve yaşanan petrol şokları, dönemi etkileyen belli başlı olaylardır (İlter, 2010: 28).

1980 ve sonrası dışa açık büyüme; 1980 senesine gelindiğinde ise iktisadi sistemle uyuşmayan belli başlı engeller yok edilerek, piyasa ekonomisine geçilmiş ve dışa açık büyüme modeli iktisadi politikalar nezdinde benimsenerek iktisadi liberalizasyon gerçekleştirilmeye çalışılmıştır. 1980 ve sonrasındaki dönemde bilakis hizmet sektöründeki gelişmeyle aynı doğrultuda özel sermayenin yatırımları da artış göstermektedir. Ülke sınırları içerisinde kalmanın tercih edilmediği dönem olan bu dönemde özel girişimciler yeni bir boyut kazanmıştır (Güleç, 2011: 15).

1.1.4 Girişimcide Olması Gereken Özellikler

Girişimci günümüzde daha da önemli bir kaynak olarak ortaya çıkmaktadır. Özellikle de en önemli üretim faktörü insan, günümüzde daha da ön plana çıkmıştır. Çünkü üretim faktörleri içerisinde aslında üretkenliği sağlayan, değişiklikler yaratan ve bu değişikliklerden önemli karlar elde edilmesini sağlayan en önemli unsur girişimcidir. Peki, her birey bir girişimci midir? Bir bireyin girişimci olabilmesi için ne gibi özelliklere sahip olması gerekir ya da diğer bir deyişle bir girişimciyi diğer insanlardan ayıran özellikler nelerdir?

İşte bu soruya cevap olarak, bir bireyin girişimci olabilmesi için taşıması gereken özellikleri şu şekilde sıralamak mümkündür (Ankara Ticaret Odası 1997: 18):

1. Girişimci bir işe atılırken o işle ilgili bilgilere sahip olmalıdır.
2. İş yapabilecek cesarete sahip olmalıdır. Yani cesur bir kişiliği olmalıdır.
3. Toplumun ihtiyaç duyduğu ya da duyabileceği şeyleri önceden kestirebilmelidir. Yani geleceği görebilme yeteneğine sahip olmalıdır. Diğer bir deyişle kuvvetli sezgilere sahip olmalıdır.
4. Çevresindekilere ayak uydurabilmeli, yani onlarla uyum içinde olmalıdır.
5. Yapmaya karar vermiş olduğu işin, gelecekte ortaya çıkarabileceği riski üstlenebilmelidir. Kısaca, sorumluluk sahibi olmalıdır.
6. Girişimci çoğu zaman yalnızdır. Bir girişimcinin bir işe başlayabilmesi için inisiyatif sahibi olması gerekir. Bunun yanında önüne çıkabilecek engelleri geçebilmesi için kararlı, dirençli ve yaptığı işe karşı inançlı olması gerekir.

Girişimcilik alanında yapılan araştırmalar, girişimcilerin bazı özelliklerinin birbirlerine benzediğini, diğer bazılarının ise farklılaştığını ortaya koymaktadır. Girişimcilerin en önemli özellikleri arasında ön ayak olabilme, kaynakları bir araya getirebilme yeteneği, yönetsel beceriler, özerklik isteği ve risk alma yer alır. Diğer özellikler, saldırganlık, rekabetçilik, amaca-dönük davranış, güven, iyimserlik, sezgi gücü, gerçeğe uygun davranışlar, hatalardan öğrenme ve insani ilişkileri becerisi şeklindedir.

Girişimcide bulunması gereken özellikler birçok araştırmacı tarafından ifade edilmiştir. Bu araştırmacıların balında gelen Meredith'e göre;

7. İş ile ilgili olan uygun durumları görme ve olumlu olarak değerlendirme
8. Mevcut kaynakları yarar sağlayacak nitelikte birleştirebilme,
9. Başarıyı elde edecek elverişli faaliyetleri başlatabilmedir.

Girişimcilikle ilgili araştırma yapan Lambing ve Kuehle göre girişimcide;

1. İş kurmaya yönelik isteği mevcut,
2. Başarısızlık karşısında yılmayan,
3. Kendine güven duyan,
4. Alacağı kararlarda tereddüt yaşamayan,
5. Risk içeren koşulları iyi yönetebilen,
6. Kreatif düşünebilen,
7. Değerimlerden faydalanmayı iyi bilen,
8. Belirsiz durumlarda toleranslı olan,
9. Kişilere yol gösterici olan ve başarı açlığı yaşayan,
10. Detayları dikkate alan ve mükemmeliyetçi yapıya sahip olan

Girişimcilerin temel niteliklerinin saptanması hususunda farklı yazarlar tarafından kaleme alınan bilimsel makaleler ise aşağıdaki özellikleri ortaya koymuştur (Güney, 2015: 60-61):

Tablo 1.3: Girişimcilerin temel özellikleri (Güney, 2015: 61).

Tarih	Yazar	Özellikler
1848	Mill	Risk alma
1917	Weber	Biçimsel otoritenin kaynağı olma
1934	Schumpeter	Yenilik, önyak olma
1954	Sutton	Sorumluluğa istek duyma
1959	Hartman	Biçimsel otoritenin kaynağı olma
1961	McClelland	Risk alma, başarı güdüsü
1963	Davids	Hırslı olma, başarı isteği, sorumluluk
1964	Pickle	İnsan ilişkileri, iletişim becerisi, teknik bilgi
1965	Litzinger	Riski tercih etme, bağımsızlık, tanınma, liderlik
1965	Schrage	Doğru algılama, güç
1971	Palmer	Risk ölçme
1971	Homadey	Başarı güdüsü, özerklik, saldırganlık, güç, tanınma
1973	Winter	Güç ihtiyacı
1974	Borland	İçsel güç odağı
1974	Liles	Başarı ihtiyacı
1977	Gasse	Kişisel değerlere dönüklük
1978	Timmons	Güdü, özgüven, amaca dönüklük; orta düzeyde risk alma; kontrol odağı, yaratıcılık
1980	Brockhaus	Risk üstlenme eğilimi
1980	Sexton	Enerjik olma, hırs
1981	Mescon Montanari	Başarı, hâkimiyet, özerklik-dayanma gücü kontrol
1981	Welsh White	Kontrol ihtiyacı, sorumluluk isteği, Özgüven, güdü; mücadele etme, orta düzeyde risk alma.
1982	Dunkelbeoung, Cooper Welsh Young	Büyümeye dönüklük, bağımsızlığa dönüklük, zanaatkarlığa dönüklük, kontrol kaynağı, öz güven, yenilikçilik.

Girişimciler sahip oldukları bu özellikleri başarılı olmaları yönünde tamamlayacak bazı becerilere de sahip olmalıdır. Hisrich bu becerileri teknik, yönetsel ve kişisel beceriler olmak üzere sınıflandırmaktadır (Cansız, 2013: 19).

Teknik Beceriler: Yazım, karşılıklı diyalog, çevre analizi, teknik idare, teknoloji, organize yönetim becerisi, antrenörlük tarzında liderlik, ekip katılımcısı olma.

Yönetim Becerileri: Projelendirme ve hedef yaratma, karar alma, toplum ilişkileri, finansman, muhasebe, idarecilik, müzakere, pazarlama, gelişmeyi yönetmek.

Kişisel Beceriler: İçsel kontrol odağına sahip olmak, prensip sahibi olmak, risk almak, yeniliğe açık olmak, değişime dönük olmak, sabırlı olmak, vizyon sahibi bir lider olmak, değişimi yönetme yeteneği.

Girişimcilerin başarılı olması için gerekli olduğu ifade edilen çok sayıda özellik ve beceri mevcuttur. Ancak genel anlamda başarılı girişimciler

incelendiğinde kendinin farkında olma, kendi motivasyonunu sağlama, cesaret, özgüvene sahip olma, sabır, hızlı karar alma, tecrübe, bilgi, azim, istek gibi özelliklerin öne çıktığı görülmektedir (Kutanis, 2006: 7-8).

1.1.5 Girişimcilik Çeşitleri

Girişimcilik orijinal girişimcilik, iç girişimcilik, kurumsal girişimcilik, profesyonel girişimcilik, teknik girişimcilik, girişimci girişimciliği ve çevreci girişimcilik olmak üzere yediye ayrılmaktadır. Bunlar (Top, 2006: 8-18):

a) Orijinal girişimcilik: Bireylerin kendi özelliklerini (bilgi, yetenek, sezgi...vb.) kullanarak projelerini gerçekleştirmek üzere harekete geçtikleri ve sıfırdan oluşturulmaya çalışılan girişimlerdir.

b) İç girişimcilik: Birey bir örgütün ya da kuruluşun içinde çalışmaktadır. Ancak örgütün içinde yer alan bazı bireylerin kendi yeteneklerini firmanın sahip olduğu fırsatları veya araçları değerlendirmek suretiyle yenilikler, yeni girişimler ortaya koydukları, kısacası firmanın içinde yer alan elemanların yapmış oldukları girişimlerdir.

c) Kurumsal girişimcilik: Girişimciliğin varolan ruhunu kaybetmemesi, değişen toplumsal yapı içinde ortaya çıkan değişik taleplere cevap vermek amacıyla oluşturulan yeni girişimciliği teşvik etmek, ülkeye faydalı olabilecek yeni girişimlerin kurulmasını kolaylaştırmak amacıyla büyük veya küçük işletmelerin bir araya gelerek ufak nitelikteki girişimcileri organize ettikleri üst girişimcilik modeline denir. Bu girişimcilik türü özellikle Japonya ve ABD’de çok iyi bir şekilde işletilmektedir.

d) Profesyonel girişimcilik: Ortada yeni olan bir girişim yani sıfırdan oluşturulması gereken bir şey yoktur. Büyük ölçekteki işletmeler ya da yönetiminin iyi yapılamadığı KOBİ’ler önceden kendilerinin yapmış oldukları işlerin bir kısmını ve ya firmanın bazı bölümlerini bu konuda yeterince bilgi, deneyim ya da diğer bir deyişle yeterli girişimci özelliklerine sahip olduklarını düşündükleri yöneticilere kiralar veya satarlar. İşte böyle bir değişiklik sonucunda ortaya çıkan girişimciliğe verilen isimdir.

e) Teknik girişimcilik: Bir yeniliğin ve AR-GE faaliyetinin yapılabilmesini, bunların finansmanının yapılmasını, bu çalışmaların yönetilmesini kapsayan ve özellikle teknolojik alanda ortaya çıkan bir ekip girişimciliğidir.

f) Girişimci girişimciliği: Deneyimli nitelikteki girişimcilerin, yeni bir girişim yapmış olan firmanın ortaya çıkardığı fırsatları görmesi sonucu, söz konusu firmaya girip firmayı güçlendikten sonra satması şeklinde ortaya çıkan girişimciliktir.

g) Çevreci girişimcilik: Günümüzde varlığını daha da fazla hissettiğimiz çevresel sorunların çözümüne yönelik olarak, bu sorunların içinde yer alan fırsatları görüp bunları gün yüzüne çıkaran girişimciliğe verilen isimdir.

Dolayısıyla hayatımızın her safhasında ortaya çıkan ve bu kadar fazla çeşidi olan girişimciliğin önemini de bilmek gerekmektedir.

1.1.6 Girişimciliğin Önemi

Girişimcilik konusunda Dünya Girişimcilik Platformu (Global Entrepreneurship Monitor-GEM-) tarafından 29 tane ülkeyi içeren bir araştırma yapılmış, bu araştırmanın ortaya koyduğu sonuca bakıldığında, girişimcilik faaliyetlerinin yüksek düzeyde seyrettiği ülkelerde ekonomik büyümenin de ortalama düzeyin daha üstünde bir gelişme gösterdiği olmuştur (Çetindamar, 2002: 40).

Daha önceden bahsedildiği üzere, girişimcilik özellikle günümüzde çok önemli bir yere sahip oldu. Bu denli önemli bir konuma gelmesindeki bir diğer neden olarak aslında şu söylenebilir, sanayi toplumundan bilgi toplumuna geçerken artık insanın fiziki anlamda sahip olduğu gücünün ekonomik değeri düşmekte, fikri gücünün ekonomik değerinin ise arttığı görülmektedir (Müftüoğlu ve Durukan, 2004: 32).

1.1.7 Girişimciliği Etkileyen Faktörler

Bireylerin yaşamlarının farklı dönemlerinde, farklı gereksinimleri olmakta ve bunlardan etkilenmektedirler. Çocukluktan başlayan bu süreç, çeşitli faktörlerin etkisiyle bireyin girişimcilik potansiyelini dışa vurmasını sağlayabilir. Dolayısıyla bireyleri çocukluk dönemlerinden itibaren, girişimci olmaya yönlendiren bir takım faktörler bulunmaktadır. Aile, alınan eğitim, psikolojik özellikler, içinde bulunulan toplumsal çevre ve devletin değer yargılarını girişimciliğe etki eden faktörler arasında saymak mümkündür (İlter, 2010: 29).

1.1.7.1 Aile

İnsanların topluma entegre olma evresi aile içinde gerçekleşmeye başlamakta ve ileriki yaşantısında da dahili olduğu aile ortamının tesiri önemli bir konumda olmaktadır. Bireylerin çocukluklarında tecrübe ettikleri deneyimlerin ileriki yaşantısındaki tercihlerine de etkisinin olduğu bilinmektedir. Aile kurumunun bireyin kariyerini yönlendirmesine esas olan tercihleri etkileme hususlarından birisi de ailenin toplumsal statüsüdür. Toplumsal statü ailenin, çocuklarını yetiştirmeleri ve ileriki yaşantılarına hazır hale getirmeleri için ihtiyacı olan mali kaynaklara erişme seviyesini de tespit etmektedir. Öte yandan ailenin değerleri, çocuklarını ne şekilde yetiştirdikleri, sahip oldukları çocuk sayısı, ebeveynin tutum özellikleri gibi faktörler de çocukların ne derece sosyal olabileceklerine ve ileriki yaşantılarının yönüne de tesir etmektedir.

Bireyin yaşam boyu tercihlerini öncelikle yetiştiği aile ortamı etkilemektedir. Dolayısıyla bireyin girişimcilik tercihinde de aile baskın bir rol oynamaktadır (İlter, 2010: 30).

1.1.7.2 Eğitim

Aile ve eğitim – öğretim verilen kuruluşlarda uygulanan eğitim evreleri kişilerin girişimcilik düzeyinin ve kreatif düşünme becerisinin daha iyi noktalara gelmesinde yahut tamamen bu kabiliyetlerinin körelmesinde etkili unsur olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu husus ile ilgili yapılan akademik çalışmalar, eğitim – öğretim evresinde, kalıcı olmayan bilgiler ile kabul görülürlüğü kısa zaman zarflarında yitiren önemli olmayan bilgileri çocuklara vermek yerine; bilmediği bilgileri veya merak ettikleri konuları nasıl öğreneceklerinin üzerinde duran eğitim – öğretim kuruluşlarında eğitim alan çocukların kreatif düşünme ve girişimcilik kabiliyetlerinin daha fazla olduğu tespit edilmiştir. Bu sebepten ötürü kişilerin aldıkları eğitim perspektifi, müfredatı ve eğitimin muhtevası girişimciliği ve kreatif düşünmeyi etkilemektedir (Onay, 2013: 38).

1.1.7.3 Toplumsal çevrenin etkisi ve devletin değer yargıları

Girişimcilik kültürünün oluşturulabilmesi için toplumun tüm kesiminin çabasına ihtiyaç duyulmaktadır. Çünkü toplumsal çevre girişimciliğin nitelik ve

boyutunu belirlemektedir. Bu nedenle aileden başlayarak, eğitim kurumlarından, kamu ve özel kesim kuruluşlarına kadar önemli görevler düşmektedir. Sadece girişimcilik içgüdüsünün geliştirilmesi girişimcilik olgusu için tek başına anlam ifade etmemektedir. Kişi istenilen tüm girişimcilik özelliklerine sahip olsa bile, içinde yer aldığı toplumsal yapıdan etkilenmektedir. Dolayısıyla toplumsal çevrenin, girişimciyi motive edici nitelikte olması gerekmektedir.

Yaşanılan ülke içinde girişimcilik için gerekli görülen mali yapılanmanın bulunmaması, milli gelir bütçesinden araştırma geliştirme harcamalarına ayrılacak payı azaltarak; bilim adamı, teknisyen ve mühendis olarak öğrenim gören öğrencilerin miktarında bir azalmaya neden olmaktadır. Girişimciliği azaltan engellerin başında, kamu düzenlemeleri, vergiler, bürokratlar ve geçmişte işletme kuruluşunda kamu hizmetinin önemine inanan devlet görüşü gelmektedir.

Girişimlerin ve girişimci sayısının artabilmesi için, devletin izlediği ekonomi politikaları ve bürokratik mekanizmanın girişimciliği geliştirmeye yönelik olarak düzenlenmesi gerekmektedir. Devletin desteklediği girişimci, siyasi, sosyal, kültürel ve ekonomik yapının oluşturulduğu ortamda, girişimci düşünce ve davranış yapısındaki bireylerin artmasıyla çok daha yenilikçi, üretken, değişikliklere uyum sağlayabilen ve sonuç olarak rekabet gücü yüksek bir ekonomiye ulaşmak mümkün olabilecektir (İlter, 2010: 31-32).

1.1.7.4 Psikolojik özellikler

Girişimci olan kişiler başka insanlara göre belli noktalarda psikolojik olarak farklı olan kişilerdir. Bu şekilde bir yargıyı ifade etmenin nedeni, girişimciliğin tabiatından dolayı his ve enerji seviyesinin fazlalığındandır. Girişimcilerin psikolojik özellikleri ile ilgili yapılan araştırmalarda genel olarak bu kişilerin psikolojik özellikleri şu şekilde ifade edilebilir (Cici, 2013: 45):

- a) Karar alma ve sorumluluktan kaçınmama
- b) Karar alma noktasında risk unsurlarından dolayı vereceği karardan vazgeçmeme
- c) Verilen kararlarda elle tutulur, gözle görülür tekliflere erişme,
- d) Çalışma alanı ile ilgili zihinsel özelliklerini daha fazla tercih edenlerle çalışma,
- e) Para kazanma hevesini içerisinde barındırma

- f) Bir sonraki günü görebilecek öngörüye sahip olma
- g) İş ve beşeri ilişkileri hususunda amatör olmayan kararları alabilme

1.1.8 Girişimcilik Teorileri

Girişimcilerin iktisat teorisi içindeki yerini anlayabilmek açısından, girişimcilik teorilerinin incelenmesi gerekmektedir.

1.1.8.1 Fizyokrat düşünceye göre girişimcilik yaklaşımı

Fizyokrat düşüncenin savunucuları olarak ortaya Richard Cantillon, François Quesney, Jacques Turgot ve Nicolas Baudeau çıkmaktadır.

a) Richard Cantillon:

Bugünkü anlamıyla kullanılan girişimcilik kavramı, günümüzde var olan ve gittikçe egemen olan kapitalist üretim tarzıyla beraber kullanılmıştır. Bu kavramın iktisat literatürüne girmesini sağlayan ilk kişi ise, Fransız bir ekonomist olan Cantillon'dur.

Cantillon, aslında girişimci ile iş adamı arasında bir ayrım yapmıştır. Cantillon, iş adamının üretim süreci içerisinde emeği istihdam ettirmesi, üretim için gerekli olan mali sermayeyi bulma gibi işlevleriyle, bilinmeyen gelecekle ilgili olarak karar alma yani geleceğe yönelik karar alma pozisyonunu ayrı olarak ele almıştır. Cantillon'a göre, bir tüccar gün içinde belirlenmiş olan bir fiyattan malları çiftçiden satın alan ve bunu belli olamayan bir fiyatla şehirde satan kişidir. İşte tüccarı bunu yapmaya iten şey, aslında buradaki belirsiz olan fiyattır. Çünkü tüccar burada geleceğe yönelik bir kar beklentisi içindedir. Dolayısıyla burada Cantillon aslında geliri risk altında olan ekonomik aktörü incelemiştir. Buradan yola çıkarak şunu diyebiliriz ki; Cantillon'a göre girişimci, risk alan ya da risk yüklenen kişidir. Yani Cantillon girişimciliğin risk yönünü öne çıkarmaktadır (Dinç, 2001: 47).

b) François Quesney:

Her ne kadar girişimcilik kavramının ilk kez iktisat literatürüne girişini sağlayan kişi Cantillon olsa da, Fizyokrat düşüncenin ilk akla gelen kişisi, yani bu düşüncenin lideri aslında mesleği tıp doktorluğu olan François Quesney'dir. Quesney'in girişimcilerle ilgili görüşünde Cantillon'un görüşüyle benzerlik taşıdığı görülmektedir. Quesney girişimcilik konusundaki görüşüyle ilgili olarak, toprak

sahibi olan girişimciler üzerinde yoğunlaşmıştır. Quesney'e göre girişimci, geleceğe yönelik olarak belirsizlik taşımakta, söz konusu üretimin organizasyonunu yapmakta ve bunu yönlendirmekte, üretimle ilgili olarak yeni yöntemler ve ürünleri bulmakta ve bu ürünlere yönelik olarak yeni pazarlar araştırmaktadır. Fakat girişimcinin bunları doğru şekilde yapabilmesi için pazarlara serbest bir şekilde ulaşım imkanı kazanmalı yani pazara girişe yönelik herhangi bir engelle karşılaşmamalı ve bu işleri yaparken de hükümete güven duymalıdır (Özkul, 2007: 345-346).

c) Jacques Turgot:

Turgot, girişimciyi bir kapitalist ve sermayenin sahibi olarak tanımlamıştır. Girişimci, kendi imkanlarını kullanarak sağladığı sermayesinin yatırımı sonucunda oluşan özel bir çıktıdır. Burada önemli olan unsurun para olduğu görülmektedir. Yani temel alınan şey aslında paradır ve girişimcilik paranın bir sonucu olarak ele alınır. Şöyle ki, girişimci kapitalist ve sermaye sahibi olarak önceden tanımlamıştı. İşte Turgot'a göre girişimci sahip olduğu parayı ister kiraya versin, ister iş kurmada kullansın, isterse ticarete kullansın, burada üzerine para konulan her proje ya da iş etkinliği özel girişimcilik olarak tanımlanır (Top, 2006: 51).

d) Nicolas Baudeau:

Baudeau da aslında tıpkı Cantillon da olduğu gibi tarımsal girişimciyi incelemiştir. Ancak Baudeau'nun girişimci modelini Cantillon'dan ayıran nokta ise şudur: Baudeau'nun, burada girişimciyi üretim sürecinde var olan harcamaları en aza indirmek ve elde edebileceği kazancını çoğaltmak için yeni teknolojileri kullanan ya da yeni fikirlere yönelen, bunları keşfeden yani yenilik yaratan bir birey olarak tanımlamasıdır. Baudeau'ya göre, tarımsal alandaki girişimci elde etmiş olduğu gelirin fazlasını toprak sahibine ödüyor. Kiracı konumunda olan çiftçi için, ödemiş olduğu kira aslında girişimcinin üretim sürecini belirleyen maliyet olarak ele alınıyor. Ancak Fizyokrat düşüncenin savunucuları, uzun dönem ele alındığında bu maliyetin ve ücretlerin sabit ya da sabite yakın olduğunu söylerler. Dolayısıyla burada çiftçi, uzun dönemde belli olan maliyetlere sahiptir. Buradaki belirsizliğin söz konusu olduğu nokta, hasat miktarı ve satış fiyatıdır. Baudeau'ya göre, girişimci burada piyasanın etkinliğini arttıran ya da piyasadaki riski minimize eden, yasal ve yönetime dair düzenlemeleri geliştiren kişi olarak rol üstlenir (Habert ve Link, 2006: 590).

1.1.8.2 Klasik yaklaşıma göre girişimcilik

a) Adam Smith:

Klasik iktisat kuramının başlangıcı olarak tanımlanmış eser, Adam Smith'in 1776 yılında ortaya çıkarmış olduğu "*Ulusların Zenginliği*" adlı eserdir. A. Smith bu eserinde **kapitalizm** tanımını teori olarak inceleyen ilk kişidir. A. Smith'e göre girişimci kapitalist üretim için gerekli olan kaynakları endüstriyel bir girişim içinde son derece başarılı bir şekilde bir araya getiren bir mülkiyet sahibidir. Dolayısıyla kapitalistler, aslında gelişmeyi ve toplumsal alandaki refahın dağılımını sağlayan bir unsur olarak ifade edilmektedir (Tosunoğlu, 2003: 30-31).

Bu bakımdan çıkarabileceğimiz sonuç, aslında Adam Smith'in girişimciyi ayrı bir faktör olarak ele almadığı, girişimciyi kapitalistle aynı olarak ele aldığıdır. Yani kapitalizm sürecinde parayı elinde tutan kapitalist, aynı zamanda girişimcidir. Dolayısıyla girişimcilikte önemli olan unsur, paranızın olmasıdır.

b) Jean Baptiste Say:

Girişimcilik kavramının iktisat literatürüne dördüncü üretim faktörü olarak girişi Say ile beraber olmuştur. Yani Say'den sonra artık, girişimci de bir üretim faktörü olarak ele alınmıştır. Say, girişimciyi var olan ekonomik kaynakları düşük verimlilik alanından yüksek verimlilik alanına yönelten kişi olarak tanımlar. Diğer bir deyişle girişimciyi ekonomik kaynakların verimliliğini arttıran kişi olarak görür. Say, girişimci ile sermayedar arasında bir karşılaştırma yapmıştır. Bu karşılaştırma sonucunda Say'e göre, parayı bulup yatırımın finansal riskini üstlenen kişiye sermayedar denirken; üretim için gerekli olan faktörleri yeni zenginlikler üretebilecek şekilde bir araya toplayan kişiye ise girişimci denir.

c) Jeremy Bentham:

Bentham, girişimcilikte yeniliğin önemini vurgulamıştır. Bunu yaparken de adına Hapishane Modeli dediği bir model geliştirmiştir. Bu modelde hücreleri gardiyana bakan bir dairesel hapishane söz konusudur. Bentham'ın bu modelinde öne çıkardığı şey, yönetsel yenilikten çok sözleşmeli yönetim ilkesidir. Bu ilkede yer alan ekonomik teşviklerin doğru bir yapılanmaya yönelmesi ve istenilen ekonomik etkinliğin elde edilmesi, girişimcinin dinamik bir şekilde sergilediği aktivitelerine dayanır. Bu doğrultuda Bentham'ın görüşüne göre, girişimci hapishanenin düzenli olarak varlığını devam ettirebilmesi için gerekli unsurları satın alan ve hapishanede yer alan çabanın çalışması sonucu sağlanacak gelir sonucunda vergi elde eden,

herhangi bir bağımlılığı olmayan bir sözleşmecidir. Bu durumda girişimci niteliğine sahip olan yönetici, çalışanların sağlığını ve üretkenliğini ne kadar korursa, o süreç kadar kazanç elde edecektir. Bu bağlamda da Bentham, çalışanlar için yaşam sigortası uygulanmasının büyük faydalar sağlayacağını belirtmiştir. Aslında Bentham bunu söylerken araştırmalarını ölüm oranlarını dikkate alarak yapmış ve yaptığı analize dayanarak mahkumun ölmesi ihtimaline karşı, herkesten belli bir tutarda para toplanmasını, bunun sonucunda eğer mahkum ölürse mahkumun ailesine geri ödeme yapılması gerektiğini söylemiştir. Ölüm oranları ile toplanan para arasındaki olumlu fark, yani ölüm oranlarının toplanan paradan az olması durumunda ortaya çıkan fazla paranın ise, girişimcinin karını oluşturacağını belirtmiştir (Habert ve Link, 2006: 590-592).

d) John Stuart Mill:

Girişimcilik kavramının İngiliz literatüründe yaygın olarak kullanılmasının temelinde Mill'in 1848 yılında "*Principles of Political Economy*" adıyla ortaya çıkardığı bir eseri vardır. Burada J.S. Mill aslında girişimcinin rolünü yönetsel aktivitenin bir parçası olarak yani bu aktivitenin içinde açıklamıştır. Mill'e göre, girişimi yönetebilmek için bir takım bilgisel, kültürel vb. özelliklere, başarılarla sahip olmak gerekir. İşte bu noktada girişimciyi toplumdaki diğer insanlardan ayıran unsurun, diğer insanların ne kadar çaba harcasalar da göremeyecekleri avantajları görme imkanına sahip olması olduğunu belirtir (Özkul, 2007: 349).

Kısacası, klasik iktisat okulunun savunucuları riski üstlenen, üretim faktörlerini birleştiren, yenilikleri görebilen girişimci ile söz konusu yatırıma sadece parasal anlamda yardımcı olan kapitalist arasındaki ayrımı iyi bir şekilde yapamamışlardır. Yani girişimci ile kapitalisti eş anlamlı olarak kullanmışlardır (Formaini, 2001: 5).

1.1.8.3 Neoklasik yaklaşıma göre girişimcilik

Neoklasik yaklaşımda tıpkı tüketiciler gibi tam bilgiye ve rasyonel tercihlere sahip olan firmanın bir girişimciye ihtiyacı yoktur. Yani burada firma kendi kendini iyi bir şekilde işletebilir. Dolayısıyla aslında burada girişimcinin önemi yoktur (Prag, 2005: 16-17).

a) Leon Walras:

“Walras, girişimcinin en önemli rolünün üretken değerleri talep ve arz etmek olduğunu tanımlayarak girişimcinin mübadelesi olmadan ücretlerin, faizlerin ve rantların hiçbir zaman net olarak belirlenemeyeceğini iddia etmiştir.” Ancak buna rağmen girişimciyi denge modelinin dışında tutmuştur (Dinç, 2001: 50).

Dolayısıyla burada dikkat çekici bir durum vardır. Ücret emeğin fiyatı, faiz sermayenin fiyatı ve rant ise toprağın fiyatıdır. Emek, sermaye ve toprak ise girişimciliğin dışındaki diğer üretim faktörleridir. Dolayısıyla girişimcinin mübadelesi olmadan ücret, faiz ve rant belirlenemiyorsa, bu durumda üretimde yapılamaz. Onun için de girişimci aslında burada üretimin yapılabilmesi için son derece gerekli olan bir unsurdur.

b) Alfred Marshall:

Neoklasik okulun öncülerindendir. Marshall’a göre girişimcinin rolü, toplumun talep ettiği ya da ihtiyaç duyduğu mal veya hizmeti üretmek, bunu yaparken söz konusu üretim maliyetlerini minimize edecek yeni yöntemleri ve geleceğe yönelik yeni fırsatları bularak yenilikleri ortaya çıkarmaktır. Girişimci bunu yaparken firma içindeki bütün sorumlulukları, kontrolü sağlayacak şekilde üstlenir. Girişimci burada bir yandan üretimi yönetecek, bir yandan yapılacak olan işte ortaya çıkabilecek iş riskini yükleneyecek, aynı zamanda tüm bunların yanında sermayeyi ve emeği kontrol edecek, yani bir anlamda hem yönetici hem de işveren rolünü üstlenecektir. Ayrıca tüm bunların yanında Marshall girişimcinin birtakım özelliklere sahip olması gerektiğini de söylemiştir (Arıkan, 2004: 5). Aslında Marshall’ın burada girişimcinin sahip olmasını istediği özellikler, çalışmanın daha önceki kısmında girişimcinin sahip olması gereken özellikler olarak belirtilen unsurlardır.

c) Von Thünen:

Thünen, girişimci ile yönetici arasında bir karşılaştırma yapmıştır. Girişimci ile yönetici arasındaki ayrımı yaparken de girişimciyi yöneticiden ayıran unsurun, girişimcinin risk üstlenmesi olduğunu söylemiştir. Yönetici halihazırda söz konusu olan işin başına gelir. Ancak girişimci yeni bir iş kurar, kurduğu işin başarısızlığa uğramasını önlemek için planlar yapıp, çözüm üretir. Thünen’in girişimcilik teorisinin gelişmesindeki en önemli unsur, hem risk alan hem de yenilik yaratan girişimciyi birlikte ele alması yani birleştirmesidir. Bu bağlamda girişim sonucunda elde edilecek gelir; üstlenilen riskten elde edilen gelir ve ortaya çıkan yaratıcılığın

geliri olmak üzere ikiye ayrılır. İşte iki geliri topladığımızdaysa, karşımıza toplam firma karı çıkmaktadır (Habert ve Link, 2006: 592-593).

d) Schumpeteryan Girişimcilik Teorisi:

Schumpeter'in girişimcilik tanımına göre; girişimci yalnız mevcut olan ürünler ve üretime yönelik süreçlerde yenilikler yapan kişi değil, aynı zamanda ürünü pazarlamaya yönelik yeni pazarlar, yeni örgütlenme türleri bulan ve ürünü üretmek için gerekli olan hammaddelere yönelik yeni kaynaklar arayan kişidir. Schumpeter'in girişimcilik anlayışında, sürekli bir yenilik oluşturma, üretime yönelik yeni uygulamalar meydana getirme anlayışı vardır. Schumpeter buradan da anlaşılacağı üzere girişimciyi dinamik bir birey olarak ele almıştır (Çetin, 1996: 29).

Yani girişimci, toplumda var olan tek düzeliği değiştirecek kişi olarak tanımlanıyor. Ancak şunu da belirtmek gerekir, girişimci birey değil, bir kurum da olabilir (Başer vd., 2001: 4).

Schumpeter'in tarif ettiği girişimcinin en belirgin özelliği ise, liderlik özelliğine sahip olmasıdır. Yani girişimci yenilik meydana getiren kişi olmanın dışında, lider konumunda da olmalıdır. Schumpeter'in burada söylediği liderlik ise, bir düşüncenin ilk yaratıcısı olmak değildir, lider davranışının enerjisiyle hareket etmektir (Kızılkaya, 2005: 28-29).

Daha önceki yaklaşımlarda girişimciyle sermayedar, yönetici v.b. unsurlar arasında karşılaştırma yapılmıştı. Schumpeter ise girişimciyle, alışılmış ekonomik fonksiyonları yerine getiren iş adamları arasında ayırım gözetmiştir. Buna istinaden, girişimci ekonomiye dinamizm kazandırırken yani girişimci dinamik bir birey ya da kurumken, iş adamıysa durağan koşullarda varlığını devam ettirip kar elde edebilen kişidir (Kızılkaya, 2003: 18).

Buraya kadar yapılan açıklamalarda Schumpeter'in girişimcilik kavramında yenilikten çok fazla bahsedildiği görülmektedir. Bu bağlamda da kapitalist sistemin ana görüşünün dengenin aksine, yeniliğin meydana getirdiği yapısal değişim olduğunu öne sürmüştür. Bu nedenle Schumpeter araştırmalarında ilgisini yeniliğin rolü üzerinde kurmuştur. Schumpeter'e göre endüstriyel yapının üzerinde yeniliklerin önemli etkileri vardır. Çünkü yenilikler durağan yapıyı bozan tek faktördür. Schumpeter için bir ekonomideki temel kurum girişimciliktir. Girişimcilik kapitalizm için kısa süreli değişiklikler getirmez, aksine kapitalist sistemin kendisinde köklü değişiklikleri meydana getirir (Basılğan, 2010: 39-48). Eğer girişimcinin yarattığı

yenilik piyasayı olumlu etkilerse yani piyasanın gelişmesine katkıda bulunursa buna yaratıcı birikim denir. Eğer piyasayı olumsuz etkilerse yani piyasanın daralıp yok olmasına neden olursa, bu duruma da yaratıcı yıkım denir (Oğuztürk, 2003: 13).

e) Schumpeter Sonrası Girişimcilik Perspektifi:

Schumpeter sonrası dönem incelendiğinde girişimciliğe yönelik katkısı olan kişiler Knight, Casson, Krizner ve Baumol'dur.

Schumpeter'e kadar olan bölüme bakıldığında girişimci hep bir başka bireyle (yönetici, sermayedar vb.) karşılaştırılmış ve ayırt edici özellikleri göz önüne alınmıştır. Knight ise risk ve belirsizlik arasında bir ayrıma gitmiştir. Risk ve belirsizlik arasındaki en önemli farkın, bu risk ya da belirsizliğin önceden tahmin edilebilme olasılığından oluştuğunu söyler. Ancak bu öngörü yatırım projelerinin gelecekteki sonuçlarıyla ilgili olarak yapılamaz (Brouwer, 2002: 92).

Knight'ın girişimcilik tanımın incelendiğinde, girişimciyi net karı alan kişi olarak tarif ettiği görülmektedir. Karı ise, girişimcinin elde ettiği kazançtan emeğin sözleşme karşılığında elde ettiği ücretin çıkarıldıktan sonra kalan tutarı olarak ifade eder. Burada girişimci, söz konusu karı belirsizliğin ortaya çıkardığı maliyetlere katlandığı için hak eder. Bu bir anlamda girişimcinin ödülüdür (Casson, 2003: 220).

Krizner ise, girişimciyi pazar alanındaki mükemmel olmayan yani asimetrik olan bilgilerin ortaya çıkardığı fırsatları yakalayan ve bunları kendisine çıkar sağlayacak şekilde kullanan kişi olarak tanımlar. Krizner karı şöyle yorumlar; Krizner'e göre piyasa aktörleri ile girişimci arasında bilgi açığı söz konusudur. Bu nedenle bilgi farklılığı oluşur. İşte ne zamanki girişimci bu olumsuzluğu fırsata dönüştürebilirse, işte bu fırsat sonucu elde edeceği gelir girişimcinin karı olur. Aynı zamanda Krizner Schumpeter'in yaratıcı yıkım yaklaşımını eleştirip, bunun Neoklasik teorinin bahsettiği dengeleri ortadan kaldırdığını ifade eder (Top, 2006: 53-54).

Casson'u incelediğimizde girişimciyi; ekonomide var olan kıt kaynakları bir araya getiren ve bunların koordinasyonunu yapan, bunu yaparken de bununla ilgili olarak karar almada uzmanlaşmış kişi olarak tanımlar (Casson, 2003: 9).

Casson'a göre girişimci arz ile talep arasındaki koordinasyonu sağlarken, talebi çok iyi bilmelidir. Burada girişimci kaynaklara ulaşmada engellere sahip olmamalıdır. Yani girişimci kendi içsel kaynakları üzerindeki kontrol gücü kadar,

dışsal kaynakları da kontrol edebilmelidir. Bu toplumun refahını sağlamak için büyük önem arz eder (Top, 2006: 55-56).

Tüm bunlara karşın girişimciliğin, iktisat teorisinin dışına çıktığını iddia eden ilk kişi ise, Baumol'dur. Baumol, girişimciyi piyasaya eskisinden farklı yepyeni bir şey sunan kişi olarak görür. Baumol aslında mikro iktisadın girişimciliği, iktisat teorisinden dışladığını söyler. Bu nedenle de girişimcinin tanımlanmasının yapılamayacağını, ancak girişimciliğin örneklerle tarifinin yapılabileceğini söyler. Eğer girişimciler getirisi daha yüksek olan bir rant alanı görürlerse, oraya yönelirler. Girişimcinin getirisinin yüksek veya düşük olduğu alanları tercih etmesindeki başrolü oynayan faktör ise sosyal ve ekonomik kurumsal yapıdır (Oğuz, 2005: 150-152).

1.1.9 Türkiye’de Girişimcilik ve Teorik Temelleri

1.1.9.1 Türkiye’de girişimciliğin özellikleri

Türkiye’de aslında girişimciliği incelerken Osmanlı dönemi incelendiğinde, Türklerin girişimcilik alanında çok fazla etkinliklerinin olmadığı ortaya çıkmaktadır. Ancak, 1950 ve 1980 yılları arasındaki geçen zaman içinde, girişimciliğe yönelik olarak destek verilmesi ve kapitalist düzenin önemli bir unsuru olan özel mülkiyetin tabana yayılmasına yönelik alt yapı yaratılmıştır. Bu kapsamda 1970’li yılların Türk girişimcilerine bakıldığında şu nitelikler genel olarak ön plana çıkmaktadır (Tutar ve Küçük, 2003: 167-169):

- a) Girişimciler, kısmi olarak eğitim düzeyini belirli bir seviyeye ulaştırmış kişilerdir.
- b) Tradisyonel tüccar anlayışını yıkma eğilimindedir.
- c) Temeli oluşturan üretme hırsları ve yatırımın farklı açıları olan verimlilik yönetim felsefesi, kalite ve ücret ilkelerine önem vermemekteydiler.

Girişimcilik anlamındaki asıl önemli gelişmenin ise 1980 ve sonrasındaki dönemde yaşandığı görülmektedir. Hatta piyasa ekonomisinin yoğunlaştığı 1980 sonrası dönemde girişimcilik alanında Türk insanının başarı oranının yüksek olduğu görülmektedir.

Türkiye’deki girişimcilik türleri incelendiğinde, girişimci türü olarak fırsat girişimciliği, yaratıcı girişimcilik gibi girişimcilik türleri ile karşılaşmaktadır.

Bunların tanımlarına değinildiğinde; Fırsat girişimciliğinde önemli olan, pazarda varolan fırsatları görmek ve bunları gelir kazanmak üzere girişime dönüştürmektir. Yaratıcı girişimcilik ise farklı bir düşünce ortaya çıkarmak veya var olan bir mal ya da hizmeti yeniden düzenlemek şeklinde ortaya çıkan girişimdir. Ancak ülkemizde finansman sıkıntısı nedeniyle bu alanda fazla bir gelişme sağlanamamıştır. (Küçük, 2007: 33-35).

Tüm bu gelişmelere nazaran 2008 yılında yayınlanan girişimcilik raporu pek de iç açıcı değildir. Bu rapora göre Türkiye'deki girişimciliğin önündeki engeller gerçekten de azımsanmayacak boyuttadır. Bu rapora göre girişimciliğin önündeki engelleri şu şekilde sıralanabilir (Öztürk, 2008: 95-97):

- a) Devletin uyguladığı maliye politikası yeteri kadar şeffaf değil ve hesap verilebilirlik hususu söz konusu olmaması,
- b) Ülkenin yerel yönetimlerinin mali disiplin içinde olmalarını sağlayacak derecede yeterli olmayan düzenlemeler söz konusu olması,
- c) Şirketler yeteri kadar bankacılık kesiminden ihtiyaç duydukları finansmanı sağlayamamakta,
- d) Nitelikli işgücü ya da firmaların istedikleri ve onların işlerini görecektü düzeyde kalifiye eleman olmaması ve bu nedenle de işgücü maliyetleri yüksek olması,
- e) Ar-Ge için yeterli kaynak ayrılmıyor. Bunun yanında Türkiye'deki ölçüm ve değerlendirme yapmaya yetkili olan birimler AB'nin mevzuatına uyum sağlanamamış olması,
- f) Bir ülkenin rekabet etmesindeki en önemli etkenlerden biri olan sanayi politikası konusunda ülkenin eksikliğinin bulunması ve sektörün ithal girdilere olan bağımlılığı ülkenin rekabet etme gücünü olumsuz yönde etkilemektedir. Buradaki bir diğer eksiklik de, TTK' nın özel sektörün ihtiyaçlarına cevap veremiyor olmasıdır.
- g) Bürokratik açıdan bakıldığında, yerelleşme düzeyinde atılan adımlarda birçok eksiklik söz konusudur. Mesela, bu anlamda büyük önem arz eden bölgesel kalkınma ajansları yeteri kadar işlerliğe sahip değildir. Ayrıca bürokratik işlemlerin uzun süreler alması da buradaki bir diğer olumsuzluktur.

1.1.9.2 Türkiye’de girişimciliğin teorik yapısı

Türkiye’deki girişimciliğin teorik yapısı ele alınmadan önce, girişimcilik kültürünün nasıl oluştuğuna da değinilmelidir. Girişimcilik kültürünün oluşmasında en önemli etken aslında ailedir. Bir çocuğun bu bağlamda aile içerisinde almış olduğu görgü ve eğitim hayatı onun tüm yaşamını etkiler. Bunun yanında günümüzde çok sık karşılaşılan bir şey olan, teknolojik yaşamda meydana gelen değişiklikler de aslında aile yapısının değişmesine yol açabilmektedir. Bu doğrultuda Türk girişimcilik kültürünün temelinde ailenin çok büyük bir paya sahip olduğu görülmektedir. Bunu şuna dayanarak diyebiliriz, bugün holdinglerden tutun da çok küçük ölçekteki işyerlerine varıncaya kadar aslında bunların aile şirketleri ya da işyerleri olduğunu ve aile içindeki bireyler tarafından nesiller boyunca yönetildiğini görüyoruz. Özellikle bu durum Türkiye’de çok fazla görülmektedir. Burada girişimcilik kültürünün ortaya çıkmasını sağlayan değerleri ise şu şekilde özetlemek mümkündür (Çelik ve Akgemici, 2007: 29-30):

- a) Tekniğe dayalı değerler: Bilimsel bir temele dayanır.
- b) Ekonomik değerler: Piyasa yapısı içinde yer alan arz ve talep durumuna göre belirlenen değerlerdir.
- c) Sosyal değerler: Toplum ya da içinde bulunan örgüt psikolojisine dayanır.
- d) Psikolojik değerler: Kişisel kaynaklı değerlerdir.
- e) Politik değerler: İçinde yaşanılan ülkenin siyasal politikalarına dayanan değerlerdir.
- f) Estetik değerler: Algılamayla ilişkili değerlerdir.
- g) Etik ve moral değerler: Kişinin çevresinden elde etmiş olduğu ahlaki, örfi değerlerle, aileden almış olduğu eğitime dayanır. Teorik alandaki yapısına bakıldığında aslında girişimcinin tıpkı Klasik yaklaşımda olduğu gibi kapitalistle özdeşleştiği görülmektedir.

İKİNCİ BÖLÜM

KOSGEB VE DESTEKLERİ HAKKINDA GENEL BİLGİLER

2.1 KOSGEB Hakkındaki Bilgiler

KOSGEB Türkiye’de büyümenin ekonomik kalkınma, teknolojinin geliştirilmesi ve eleman istihdamı yapılması inancı ile yola çıkmış, bireysel girişimcilere, tekno girişimcilere, olduğu gibi büyümek isteyen, yurt dışına yatırım yapmak isteyen firmalarda destek olmaktadır. Yeni iş fikirlerine sahip girişimciler için şirketlerini kurmak ve büyütmek için hibe ve kredi vermek yolu ile destek sağlamaktadır. Özellikle vizyon sahibi gençlere yatırım yapmanın önemini ve değeri KOSGEB açısından önem arz etmektedir. Vizyonu olan gençlere destek konusunda özellikle elinden gelen yardımı yapmakta, Girişimcilik eğitimlerini tüm Türkiye’de periyodik olarak sürdürmektedir.

Son yıllarda oluşan algının dışında para dağıtan veya sadece maddi destek veren bir müessese kimliği anlamını taşımasından çıkartılması gerekmektedir. KOSGEB, parasal destek dışında işletmelerin rekabet güçlerini daha ileriye götürebilmeleri için yeni teknolojilerin kullanımı, doğru teknolojinin seçimi, müşteri ilişkileri süreçlerinin düzenlenmesine yardımcı olan, müşteri memnuniyeti odaklı üretim, yenilikçi ürün geliştirme becerisi kazanmayı sağlama, Ar-Ge’ye yapılan yatırımların büyütülmesi, işletme içinde önemsenmesi hakkında destek olmaktadır. Bunlarla birlikte nitelikli eleman çalıştırma, yenilik/inovasyon, markalaşma sürecinin kolaylaştırılması, yazılım ve bilgi teknolojilerini gerektiği gibi kullanabilme ve bunlardan yararlanabilme becerisi sağlamaktadır. Bunların yanı sıra e-ticaret sisteminin kurulması şirket politikaları oluşturulurken göz ardı edilmemesi, şirketlerin kurumsal hale getirilmeleri, eskimiş ve geçerliliğini kaybetmiş yenilikçi şirket stratejilerinin oluşturulmasına yardımcı olmaktadır. Büyümekte olan

işletmelerin yurtiçi ve yurtdışı pazarlardan en yüksek payı alabilme, yurtiçi ve yurtdışı şirket evlilikleri için uygun ortam sağlamak ve bu firmalar ile iş ortaklıkları kurulmasına, yurt içi ve yurt dışında stratejik işbirlikleri sağlama konularında işletmeleri desteklemektedir. Ayrıca yatırımın az gelişmiş bölgelere aktarılması ve bu bölgelere yönlendirme, özellikle gençleri, kadın girişimcileri destekleme konusunda çalışmalar yapmış kadın girişimciye verilen desteklerin oranlarını arttırmıştır. Sadece kadınlar için değil bölgelerarası farkın giderilmesi için az gelişmiş ve yatırım az yapıldığı bölgelerde destek oranları %80'lere yükseltilmiştir. Yapılan anlaşmalar ile dünyadaki ekonomik seviyesi refah ülkelerde ve AB üyesi ülkelerde kullanılan çeşitli enstrümanların Türkiye Cumhuriyeti'ne girişi hakkında birtakım anlaşmalar yapılması ile birlikte, girişimcilik kültürünün daha ileriye götürülmesi gibi konularda strateji ve politikalar üreten yer bir kurum haline gelmiştir. 13624 Sayılı Kanun'da KOSGEB'in vazifeleri şu şekilde belirtilmiştir:

Alınan kurul kararlarında Ar-Ge inovasyon destekleri almaya hak kazanan girişimcilerin ve işletmelerin, Ar- Ge faaliyetlerinin desteklenmesi ve Ar-Ge faaliyetlerin iş planlarına göre uygulanması için Teknoloji Merkezleri kurmakta bu merkezlerden iş planında belirlenen proje süresince işletmelerin kullanımına imkan oluşturmak.

Üniversiteler ile Kamu ve Özel araştırma kurumlarındaki oluşturulan Bilim ve Teknoloji altyapısından işletmelerin faydalanmasını sağlamak,

Yeni ve ileri teknolojiye dayalı bilgilerin toplandığı, incelendiği Üniversite ve Araştırma Merkezlerinin imkânlarından yararlanarak işletmelerin kullanımına sunmak, bununla birlikte geliştirildiği uygulamaya sunmak,

Girişimcilerin ve İşletmelerin planlı yönetim anlayışına geçmeleri için bir takım danışmanlık ve eğitimler ile desteklemek, modern ve çağdaş işletmecilik düzeyine gelmelerini sağlamak bu konuda işletmenin kendisine yatırım yapmalarını sağlamak, işletmenin sahip olduğu durağan kapasiteleri değerlendirilmesini sağlayarak, verimliliği artması için yardımcı olan modernizasyon, üretim, yönetim, pazarlama gibi konularda ve aynı zamanda gelişen teknolojinin adaptasyonu için çok yönlü Teknik Yardım ve Destek Programı ve Projeleri'ni başlatacak İhtisas Merkezlerinin kurulması için öncülük yapmak ve kurulmasını sağlamak,

İşletmelerin öncelikle ulusal pazarda başarılı olup müşteri memnuniyetinin sağlayıp, uluslararası düzeyde üretim yapmaları, teknolojiyi daha çok kullanıp

modern işletmeler haline gelmeleri çok önemli olduğunun bilincinde olan KOSGEB, bu konuda işletmelere destek sağlamaktadır. Ayrıca tasarım konusunda, prototip ürün haline getirme, üretim yöntem ve işlemlerinin seçimi, bakım-onarım hizmetlerinin planlaması ve is temini gibi işyerinde ve uygulamalı olarak aktif danışmanlık hizmetlerini verilmesini sağlamaktadır. Bu Danışmanlık Merkezleri KOSGEB'e bağlı tüm işletmelerin ortak kullanımına açık olarak konumlandırılmakta, işletmelerin kullanabileceği laboratuvar ve atölyelerini kurmak konusunda öncülük etmek, kurulmasını sağlamak,

Hizmet Merkezlerinde vazife yapacak personellerin eğitimleri oldukça önemli bir konu. Bu tip özel ihtisas konularında eğitimini sağlayan KOSGEB Aynı zamanda eğitim uzmanlarının iyi bir şekilde yetiştirilmesi ne önem vermektedir. Eğitim programlarını yaygın olarak düzenlenmesini sağlayan KOSGEB, işletmelerin eğitim ihtiyaçlarının tespiti gibi önemli konularda destek verdiği gibi gerekli eğitimlerinin temin edilmesi ile çalışmalarını sürdürmekte ve Uygulamalı Teknik Eğitim Merkezleri'ni kurmaktadır,

Girişimcilerin ve işletmeleri özellikle yatırım konusunda bilinçlenmeleri sürdürülebilir bir büyüme sağlayabilmeleri açısından çok önemlidir. Aynı zamanda işletmenin üretim süreçlerinin doğru ve uygulanabilir şekilde düzeltilmesi, işletmenin bu konuda yönlendirilmesi ve bilinçlenmesi, özellikle uzun vadeli yönetim, ürün ve kaynak planlama konularında işletmelerin eğitim ve danışmanlık destekleri kullanarak bilgi ve beceri yönünden sürdürülebilir bir şekilde kalkınmaları ve gelişmelerini sağlamak,

İşletmelerin yaşadıkları veya yaşayacakları pazarlama sorunlarına inovatif çözümler getirmesi için yeni yöntemler aranmasını sağlamak önemli konulardan biridir. Aynı zamanda Türkiye Ekonomisinin de güçlenmesine katkı sağlayacak amacı ile yurtiçi ve yurtdışı pazarlarda rekabet edebilir seviyeye ulaşmalarını sağlamak için gerekli çalışmaların yapılmasını yürütmek ve konuya ilişkin danışmanlık hizmetlerini en faydalı şekilde kullanmasını sağlamak, aynı zamanda yurt içi ve yurt dışı stratejik iş birlikleri için uygun ortamları sağlamak,

Dayanışma, iş birlikleri, Network gibi kavramlar son yılların en önemli kavramlarından olmuştur. Bu sebeple KOSGEB İşletmeler arası iş birliğini geliştirmek konusunda önem vermektedir. Bununla birlikte yerli veya yabancı sermaye desteği ile oluşturulacak ortak yatırımların gerçekleştirilmesi ve

yaygınlaştırılmasını desteklemek, yerli ve yabancı iş birlikleri yapabilmesi için girişimci ve işletmeyi desteklemektedir.

Tüm bunlardan anlaşılacağı gibi KOSGEB; sadece para veren kurum misyonu dışında işletmelerin çıkarlarını gözetmek, onları büyütme, süreçlerini düzeltmeye yardımcı olmak ve yeni pazarlara açılımını sağlamayı önemsemektedir. Bunun için gereken destekleri her geçen gün yenilerini ekleyip destek oranlarını arttırmak için çalışmalar yapmaktadır. Bunun için dış dünya ile iş birliği yapmakta, yurt dışı fonlar, üniversiteler ve danışmanlık firmaları ile iş birliği yapmaktadır. Türkiye de henüz değeri çok anlaşılmasa da girişimciler ve işletmeler konunun önemini fark etmiş KOSGEB gün geçtikçe adı daha çok gündemde olan bir kurum haline gelmektedir.

2.2 KOSGEB Organizasyon Yapısı

KOSGEB kuruluşunda genel kurul, icra komitesi ve başkanlık organları ile kurulmuştur. Genel kurul aşari olarak yılda bir defa toplanır. Genel kurulun başkanı olarak Başbakan tarafından görevlendirilen bir bakan bulunmaktadır. Genel kurulda bulunan diğer üyeler, Maliye Bakanı, Milli Eğitim Bakanı, Ekonomi Bakanı, Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanı, Ekonomi Bakanı, Kalkınma – Ekonomi – Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlıkları Müsteşarları ile Hazine Müsteşarı, YÖK tarafından 2 senelik zamanla zarflarında belirlenecek teknik üniversite rektörleri, Kamu kurumu temsilcisi sıfatıyla TÜBİTAK Başkanı, SGK Başkanı, TSE Başkanı ile Verimlilik Genel Müdürü ile Kamu Kurumu Niteliğindeki Meslek Kuruluşları Temsilcileri ve Diğer Yöneticiler Genel Kurula katılmaktadır.

2.3 KOSGEB'in Faaliyet Alanları

3624 sayılı yasa ile 1990 senesinde imalat sanayi sektöründe yer alan işletmelerin iktisadi olarak gelişmeleri maksadıyla kurulan KOSGEB'in, kuruluşundan bu yana Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelere ilişkin çalışmaları beğeni toplamıştır. Bu çalışmalar neticesinde 2009 senesinden itibaren imalat sanayisi dışında bulunan sektörlerin de gelişmesine ilişkin çalışmalar yapma görevi KOSGEB'e verilmiştir.

KOSGEB'in desteklerinin kapsamında olan kuruluşların özellikleri yıl içerisinde maksimum 250 kişi olan, senelik net satış tutarının veya bilançosunun 25 Milyon TL'yi geçmeyen kısaca "KOBİ" niteliğinde olan işletmeler olarak ifade edilmiştir.

2.4 KOSGEB Destekleri

2.4.1 Genel Destek Programı

Genel destek programı, Türkiye'nin iktisadi ve toplumsal gereksinimlerinin karşılanmasında, KOBİ'lerin payını ve etkinliğini yükseltmek, rekabet edilebilirliklerini ve seviyelerini arttırmak, iktisadi gelişmeleri dikkate alacak biçimde işletmelerin söz konusu gelişmelere entegrasyonunu sağlamak adına KOSGEB tarafından verilen desteklerin bütünüdür (www.kosgeb.gov.tr).

2.4.2 Yurtiçi Fuar Desteği

TOBB'un internet sitesinde ve Ticaret Sicil Gazetesinde duyurusu yapılan yıl içerisinde gerçekleştirilecek fuarlara ilişkin tebliğde bulunan fuarlara katılımlar ile KOSGEB'ce belirlenen yurtiçindeki ihtisas ve uluslararası fuarlar ile İzmir Fuarı'na katılımları halinde KOBİ'lerin destek alma olanakları bulunmaktadır (www.kosgeb.gov.tr).

2.4.3 Yurtdışı İş Gezisi Desteği

KOBİ'lerin uluslararası nitelikte senkronize halde çalışmalarını sağlamaları yada yükseltmelerini temin etmek maksadı ile koordine edilen yurtdışına gerçekleştirilen iş gezilerine katılmaları durumunda KOSGEB tarafından destek verilmektedir (www.kosgeb.gov.tr).

2.4.4 Tanıtım Desteği

KOBİ'lerin gerçekleştirdikleri hizmet veya ürünlerini yerel veya uluslararası ortamlarda tanıtılmaları maksadıyla yapacakları faaliyetler çerçevesinde tanıtım desteği verilmektedir (www.kosgeb.gov.tr).

2.4.5 Eşleştirme Desteği

KOBİ'lerin eşleştirme merkezlerinden organizasyon, danışman vb. hizmetlere yönelik verilen destek türüdür.

2.4.6 Nitelikli Eleman İstihdam Desteği

KOBİ'lere verilen bu destek asgari lisans mezunu olan kişilerin istihdam edilmesine yönelik verilen destektir. KOBİ'ler gerçekleştirdikleri işin bir parçası olarak yalnızca bir değil daha fazla nitelikli çalışan bünyelerinde barındırmak zorunda kalabilir. Ancak KOSGEB tarafından belirtilen üst limite erişildiğinde verilen destek biter (www.kosgeb.gov.tr).

2.4.7 Danışmanlık Desteği

KOBİ'lerin yönetim, uluslararası örgüt ve birliklerin kaynaklarından istifade etmek, proje ve iş planı hazırlanması, yatırım işlemleri üretim faaliyetleri, mali konularla ilgili hususlar gibi konularda alacakları danışmanlık hizmetlerine karşılık destek verilmektedir (www.kosgeb.gov.tr).

2.4.8 Eğitim Desteği

İşletmelerin Genel Yönetim, Mali İşler ve Finansman Yönetimi, Pazarlama Yönetimi, Üretim Yönetimi, İnsan Kaynakları Yönetimi, Dış Ticaret ve Uluslararası Mevzuat, Bilgisayar ve Bilgi Teknolojileri, Enerji Teknolojileri, Yeni Teknik ve Teknolojiler, Mesleki ve Teknik Eğitim, CE İşareti, Ürün Belgelendirme ve Çevre konu başlıklarında alacakları eğitimlere destek verilir.

2.4.9 Enerji Verimliliği Desteği

İşletmelerin enerji verimliliği kapsamında alacakları etüt, danışmanlık ve eğitim hizmetlerine destek verilir. İşletmeler tarafından, 18/04/2007 tarih ve 5627 sayılı Enerji Verimliliği Kanunu kapsamında yetkilendirilmiş enerji verimliliği danışmanlık şirketlerinden, enerji verimliliğine yönelik alınacak ön ve detaylı etüt hizmetleri desteklenir.

2.4.10 Tasarım Desteği

İşletmelerin ürün tasarımı için satın alacakları tasarım hizmetlerine ilişkin harcamalarına destek verilir. Tasarım hizmetinin alınacağı kişi ve kuruluşlarla ilgili hususlar uygulama esaslarında belirtilir

2.4.11 Sınai Mülkiyet Hakları Desteği

İşletmelerin; - Türk Patent Enstitüsü (TPE) veya eşdeğer yurt dışı kurum/kuruluşlardan; patent, faydalı model belgesi, endüstriyel tasarım tescili belgesi ve entegre devre topografyaları tescil belgesi için yaptığı giderler ile patent vekili giderlerine, - Türk Patent Enstitüsü (TPE), muadili yurt dışı kurum/kuruluşlardan alacakları marka tescil belgeleri için yaptığı harcamalar ile marka vekili giderlerine destek verilir (www.kosgeb.gov.tr).

2.4.12 Belgelendirme Desteği

İşletmelerin, Türk Akreditasyon Kurumu (TÜRKA) ile TÜRKA tarafından akredite edilmiş kurum/kuruluşlardan akredite oldukları mevzularda alacakları ürün, sistem, personel, laboratuvar akreditasyon dökümanları ve TÜRKA tarafından her hangi bir mevzuda akredite edilen belgelendirme kuruluşlarından alacakları İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetim Sistemi (OHSAS) belgesine ilişkin harcamalara destek verilir(www.kosgeb.gov.tr).

2.4.13 Test, Analiz ve Kalibrasyon Desteği

İşletmelerin, kamu kuruluşları ve üniversitelerce kurulmuş laboratuvarlardan alacakları test, analiz, kontrol-muayene ve kalibrasyon hizmetleri ile yurt içi ve yurt dışı laboratuvarlarda akredite olunan test, analiz, kontrol-muayene ve kalibrasyon konularında alacakları hizmet giderlerine destek verilir (www.kosgeb.gov.tr).

2.4.14 Bağımsız Denetim Desteği

İşletmelerin; Sermaye Piyasası Kurulu tarafından bağımsız denetimle yetkilendirilen kuruluşlardan aldıkları bağımsız denetim hizmeti giderlerine destek verilir (www.kosgeb.gov.tr).

2.5 Kobi Proje Destek Programı

Kobi Proje Destek Programında KOBİ'lere;

- İşletmelere özgü sorunların işletmeler tarafından projelendirildiği ve projelendirilen maliyetlerin desteklenebildiği bir programa ihtiyaç duyulması,
- KOBİ'lerde proje kültürü ve bilincinin oluşturulması,
- İşletmelerin proje yapabilme kapasitelerinin geliştirilmesi,
- Esnek destekleme sistemine ihtiyaç duyulması sonucunda uygulamaya konulmuştur (www.kosgeb.gov.tr). KOBİ Proje Destek Programının süresi 3 (üç) yıl olup destek üst limiti ise 150.000 (yüz elli bin) TL'dir. KOBİ Proje Destek Programında işletmelerin; üretim, yönetim-organizasyon, pazarlama, dış ticaret, insan kaynakları, mali işler ve finans, bilgi yönetimi ve bunlarla ilişkili çerçevelerde sunacakları projeler desteklenir (www.kosgeb.gov.tr).

2.6 Kredi Faiz Desteği

KOSGEB tarafından verilen Kredi Faiz Desteği programları ile; küçük ve orta ölçekli işletmelere makul koşullarda finansal destek sağlanarak, - üretim, kalite ve mevcut standartlarını yükseltmeleri, - finansman problemlerin çözüme ulaşması, - istihdam yaratmaları, - uluslararası seviyede rekabet ortamının sağlanmasıdır (www.kosgeb.gov.tr). KOSGEB'in 2003 senesi itibariyle temin ettiği finansal destekler, Bakanlar Kurulu Kararı gereğince 2008 yılının bitimine kadar üç kamu bankası aracılığıyla oluşturulmuş, 2008 yılı Mayıs ayında ise tekrar organize edilen Bakanlar Kurulu Kararı kapsamında, halen Türkiye Cumhuriyeti'nde faaliyette aktif olan kamu bankaları, özel bankalar ve katılım bankaları ile imzalanan Protokollerle KOBİ'lerin faydalanacağı kredilerin faiz/kar oranı, komisyon vb. harcamaların program çeşitine göre kısmen veya tamamen temin edilmesi şeklinde sürdürülmektedir(www.kosgeb.gov.tr).

2.7 Tematik Proje Destek Programı

Tematik Proje Destek Programının yürürlüğe konulmasının ana hedefi;

- a. KOBİ'lerin sahip oldukları işletmelerini geliştirmeleri ve Meslek Kuruluşları tarafından küçük ve orta ölçekli işletmelerin büyümesi amacıyla daha fazla proje hazırlık altyapısının kurulmasına teşvik edilmesi,
- b. Makro strateji dokümanlarında ifade edilen öncelikler göz önünde bulundurularak ifade edilen tematik konu başlıklarında bölgesel ve sektörel ihtiyaçların karşılanması,
- c. KOBİ'lerin uluslararası mevzuat ve önceliklere uyumluluk halinin sağlamasıdır.

2.8 AR-GE, İnovasyon ve Endüstriyel Uygulama Destek Programı

AR-GE, İnovasyon ve Endüstriyel Uygulama Destek Programının hedefi ve sebepleri;

- a) Bilim ve teknoloji tabanlı yeni düşünce ve buluşların oluşumuna öncülük eden KOBİ ve girişimcilerin geliştirilmesi,
- b) Teknolojik gelişmelerin uygulanma yöntem ve fikirlerini bilen teknoloji girişimcilerin desteklenmesi,
- c) KOBİ'lerde Ar-Ge çalışma anlayışının yayılmasının sağlanması ve Ar-Ge kapasitesinin yükseltilmesi,
- d) Mevcut Ar-Ge finansal katkıların daha artırılması,
- e) İnovatif organizasyonların desteklenmesi, Ar-Ge ve İnovasyon proje neticelerinin ticarileştirilmesi ve endüstriyel uygulamasının sağlanması için destek mekanizmalarına ihtiyaç duyulmasıdır (www.kosgeb.gov.tr).

2.9 İşbirliği Güçbirliği Destek Programı

İşbirliği Güçbirliği Destek Programının temel hedefi ve nedenleri;

- a. KOBİ'lerin işbirliği-güçbirliği düşüncesiyle toplanılarak "Ortak Problemlere Ortak Çözümler" oluşturulması,
- b. KOBİ'lerin yetersiz kapasite kullanımı, rekabet veriminin zayıflığı, pazarlama ve tedarik, finansman ihtiyaçları öncelikli olmak üzere tüm konu başlıklarının çözümünde zorlandıkları sorunlara çözüm getirilmesi,

c. KOBİ'leri aynı platformda buluşturarak kapasite ve rekabet gücü yüksek işletmelere dönüşmesi,

d. Ölçek ekonomisinden faydalanılarak gelir kaynağı tasarrufu sağlanması, KOBİ'ler arasında geliştirilecek ortaklık ve işbirliği kültürünün oluşturulmasıdır (www.kosgeb.gov.tr).

e. İşbirliği Güçbirliği ortaklı modelleri;

f. Proje ortağı işletmelerin varlıklarını koruyarak oluşturulacak olan işletici kuruluşa ortak olmaları,

g. Proje ortağı işletmelerin bazılarının veya hepsinin kendilerini feshederek yeniden kurulacak işletici kuruluşa ortak olmaları, Proje ortağı işletmelerin bir kısmının kendilerini feshederek ortaklardan birinin altında birleşmesi tarzındadır. Her bir ortaklık modelinde en az 5 işletmenin toplanması şartı aranır(www.kosgeb.gov.tr).

2.10 KOSGEB'in Girişimcilere Olan Destekleri

KOSGEB'in yeni hedeflediği kitleye sunulacak destek ve hizmetlerle alakalı mevzuat hazırlıkları 2010 yılında bitirilmiş ve KOSGEB Destek Programları Yönetmeliği 15.06.2010 tarih ve 27612 sayılı Resmi Gazete 'de yayımlanmıştır. 5891 Sayılı kanun KOSGEB'in hedef kitlesini yükseltirken bir o kadar da içinde bulunduğu misyonunu ve işleyişini de radikal bir tarzda değiştirmiştir. Önceki işleyişin ana şartlarından olan 'Stratejik Yol Haritası' (SYH) şartı firmalar yönünden bir külfete dönüşmüş ve işlerliğini de kaybetmişti. Yaklaşık 60 sayfa ve 200 sualden oluşan SYH firmaların henüz destek süresine gelemeden yıldırıyor ve KOSGEB'in de bürokrasi labirentine dönüşmesine sebep oluyordu. Onun yerine daha kullanışlı olan tek sayfa halinde derlenen başvuru formları KOSGEB ile KOBİ'ler arasındaki gereksiz prosedürleri ciddi manada ortadan kaldırmıştır.

2016 yılından itibaren KOSGEB desteklerine ön izleyerek bakacak olursak aşağıda ifade edilen detayları ile de anlatılacağı gibi büyük bir bölümünün proje temelli desteklerden oluştuğu söylenilebilir. 'KOBİ Proje Desteği Uygulama Esasları' ilk maddesinde de ifade edildiği gibi sağlanan desteğin genel hedefi 'KOBİ'lere proje kültürü kazandırma' olarak saptanmıştır. Durman ve Önder'e (2007) göre de: "KOSGEB destekleri KOBİ'lerin ekonomideki payını dikkate alıp,

rekabet gücünü hızlandırarak, ülkenin refah düzeyini arttırmayı hedeflemektedir.” (s. 29)

Ekonomik kalkınma ve istihdam problemlerinde çözüm elde edilmesinin temel kaynağı olan girişimciliğin desteklenmesi ve yaygınlaştırılması, başarılı ve sürdürülebilir işletmelerin kurulması, girişimcilik kültürünün bilinirliğinin artırılması, İş Geliştirme Merkezleri'nin oluşturulması ile girişimciliğin geliştirilmesi, istihdamın artırılması, yerel dinamiklere bağlı girişimciliğin desteklenmesi hedeflenmektedir.

KOSGEB tarafından girişimcilere verilen “Girişim Destek Programı”nın ana sebebi girişimciliğin desteklenmesi, bilinirliğinin artırılması ve başarılı işletmelerin kurulmasıdır.

Programdan Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeler, girişimciler, İşletici Kuruluşlar (İş Geliştirme Merkezi'nin yönetimini sağlamak üzere kurulan tüzel kişilik) yararlanabilir(www.kosgeb.gov.tr). Bu program, Uygulamalı Girişimcilik Eğitimi, Yeni Girişimci Desteği, İş Geliştirme Merkezi (İŞGEM) Desteği ve İş Planı Ödülünden meydana gelir(www.kosgeb.gov.tr). Uygulamalı Girişimcilik Eğitimi, kendi işini yapmak isteyen girişimcilerin bir iş planına dayalı olarak oluşturacağı işletmelerin başarı seviyelerini yükseltmek amacıyla düzenlenir. Uygulamalı

Girişimcilik Eğitimleri; KOSGEB departmanları tarafından organize edilen, ulusal veya uluslararası projeler kapsamında, KOSGEB tarafından yürütülen, KOSGEB ile ortak işbirliği içerisinde farklı kurum ve kuruluşlar tarafından organize edilen eğitimler, üniversiteler tarafından örgün öğrenim çerçevesinde verilen girişimcilik dersleridir. Bu eğitimler, 24 saati atölye faaliyetlerinden oluşan toplam 70 saatlik eğitimler olup; genel katılıma açık ve ücretsiz eğitimlerdir (www.kosgeb.gov.tr). Yeni Girişimci Desteği Uygulamalı Girişimcilik Eğitimi'ni (UGE), KOSGEB Genç Girişimci Geliştirme Programı'nı, Küçük Ölçekli İşletme Kurma Danışmanlığı Desteği (KÖİDD) Programı'nı tamamlayarak eğitime veya programa katıldığını belgeleyen ve işletmesini kuran girişimciler, İŞGEM'de faaliyet gösteren işletmeler yararlanabilir (www.kosgeb.gov.tr).

Tablo 2.1: Yeni girişimci desteğinin unsurları, oranı, süresi ve üst limiti tablosu KOSGEB
(<http://www.kosgeb.gov.tr/>, Erişim Tarihi: 10.03.2017).

DESTEK UNSURU		ÜST LİMİTİ (TL)	DESTEK ORANI (%) (1. ve 2.Bölge)	DESTEK ORANI (%) (3., 4., 5. ve 6. Bölge)
İşletme Kuruluş Desteği		2.000	-	
Kuruluş Dönemi Makine, Teçhizat, Ofis Donanım ve Yazılım Desteği	Geri Ödemesiz	18.000	60	70
İşletme Giderleri Desteği		30.000	Kadın Girişimci, Gazi, Birinci derecede şehit yakını veya Engelli Girişimciye %80 uygulanır.	Kadın Girişimci, Gazi, Birinci derecede şehit yakını veya Engelli Girişimciye %90 uygulanır.
Geri Ödemesiz Destekler Toplamı		50.000		
Sabit Yatırım Desteği	Geri Ödemeli	100.000		

2.10.1 İşletme Kuruluş Desteği

Geri ödemesiz olan bu finansal desteğin en üst limiti 2.000 (iki bin) TL olup, aşağıda ifade edilen işletme kuruluş harcamalarını (hizmet bedelleri, ücretler, harçlar vb.) kapsar. İşletme kuruluş süreci noter masrafları (iş ana sözleşmesinin hazırlanması ve onaya sunulması, işletme müdürü imza sirküleri/imza beyanı, defterlerin tasdik ettirilmesi), işletmenin ticaret/esnaf sicil kaydının yapılması, işletmenin sicil gazetesinde ilanı, fatura, irsaliye ve gider pusulası evraklarının basımı ve tasdiki, ilgili odalara kayıt oluşturulması, işyeri açma ve çalışma izin belgesi tedariki ve ruhsatlarının alınması, yazar kasa alımı, mali müşavir ve muhasebeci ücreti (Serbest Muhasebeci, Serbest Muhasebeci Mali Müşavir ve Yeminli Mali Müşavir Ücretlerinin Esasları Hakkında Yönetmelik hükümleri uyarınca hazırlanan ve her yıl yayımlanan asgari ücret tarifesindeki miktardır (www.kosgeb.gov.tr)).

2.10.2 Kuruluş Dönemi Makine, Teçhizat, Yazılım ve Ofis Donanım Desteği

Program kapsamında verilen desteğin en üst limiti 18.000 (on sekiz bin) TL olmak koşuluyla, işletmenin kuruluş zamanında itibaren 12 (on iki) ay süresince satın alınan/alınacak ofis donanımları, makineler, yazılımlar ve gerekli teçhizatlar için geri ödemesiz olarak verilmektedir. Bu ödeme gerçekleşmeden önce, kurulacak işletmeden sorumlu görevli işletmeyi kontrol ederek ekte yer alan Yeni Girişimci Desteği Tespit Tutanağını düzenler. Hazırlanan tespit belgesi evrak kaydı için işleme alınır. Verilen hibe kapsamında satın alınan/alınacak teçhizat-makine şayet yeni ise satış faturası tarihi itibarıyla en fazla 3 (üç) yaşında olabilir. Alınacak Makine-teçhizatın ikinci kullanıcı olması durumunda bu aletlerin yaşını saptamak için; ilk kullanıcıya satış faturası yada ilgili kurumlardan elde edilebilecek yaş gösterir belge ya da benzeri dokümanlarından herhangi birinin getirilmesi gerekmektedir (www.kosgeb.gov.tr).

2.10.3 İşletme Giderleri Desteği

Yapılacak destekte en üst limiti her ay için 1.250 TL olmak üzere toplamında 30.000 (on iki bin) TL olmak koşuluyla, başlangıç zamanından sonra 24 (yirmi dört) ay süresinde gerçekleşen işletme harcamalarına yönelik düzenlemiştir (www.kosgeb.gov.tr). Aşağıda ifade edilenler işletme gideri olarak kabul edilmektedir: Personel net maaşları (yeni istihdam koşulu aranmaz, asgari geçim indirimi, ikramiye, prim vb. ek ödemeler net ücrete dâhil edilmez.), işyeri kirası (stopaj ve ortak giderler hariç), elektrik, su, ısıtma, telekomünikasyon, işyerinde ürün/hizmet üretim amaçlı kullanılan makine ve teçhizata ait yakıt giderleri, İŞGEM'e ödenen işyeri kirası (stopaj ve ortak giderler hariç), elektrik, su, ısıtma telekomünikasyon giderleri de bu destek içine girmektedir. İşletme sahipleri, ortakları ile bunların eşi, annesi, babası, kardeşi veya çocuğuna ödenen ücretler personel giderleri desteği kapsamında değildir (www.kosgeb.gov.tr).

2.10.4 Sabit Yatırımlar Desteği

Program kapsamında en üst limiti 100.000 (yüz bin) TL olarak verilen ve başlangıç zamanından itibaren 24 (yirmi dört) ay içinde giderler kapsamında satın

alınacak makine ve teçhizat alımı için kullanılmaktadır. Satın alınan/alınacak makine teçhizatlar hazırlanan satış evrakı tarihi itibarıyla en fazla 3 (üç) yaşında olabilir. Makine-teçhizatın ikinci kullanıcı olması halinde makine-teçhizatın yaşını saptamak için; ilk kullanıcıya satış evrakı ya da ilgili kurumlardan temin edilebilecek makine teçhizat yaşını ispatlayacak belge yada benzeri dokümanlarından herhangi birinin sağlanması gerekmektedir (www.kosgeb.gov.tr).

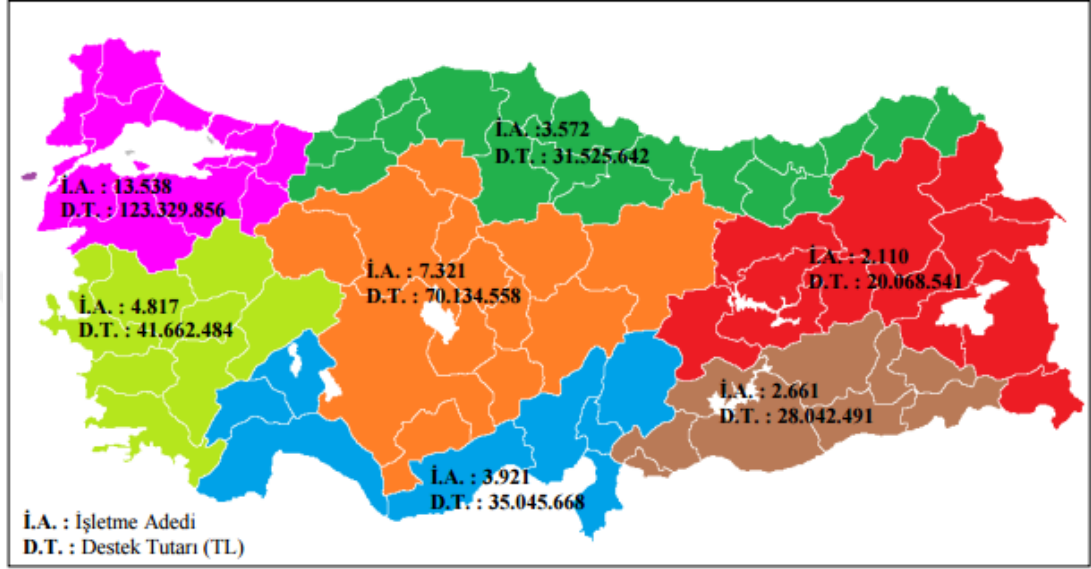
2.11 KOSGEB Tarafından Verilen Desteklere İlişkin Veriler

KOSGEB tarafından 2015 yılında 38.996 işletme destek almıştır. Bu destekler arasında en yüksek meblağda destek tutarı Genel Destek Programı ve Girişimcilik Destek Programı kapsamında verilen maddi katkılar yer almıştır. KOSGEB tarafından verilen desteklere ilişkin bilgiler aşağıda yer almaktadır.

Tablo 2.2: 2015 yılı KOSGEB desteklerinin uygulama sonuçları (KOSGEB, 2015, s.42).

Destek Adı	Destek Tutarı (TL)	İşletme Sayısı
A- KOSGEB Destek Programları Yönetmeliği Kapsamında Verilen Destekler (15.06.2010 tarih 27612 sayılı Resmi Gazete)	349.809.242	38.996¹
Araştırma - Geliştirme, İnovasyon Endüstriyel Uygulama Destek Programı	53.699.340	974
Genel Destek Programı	158.734.818	25.995
KOBİ Proje Destek Programı	2.277.595	144
İşbirliği-Güçbirliği Destek Programı	8.332.366	50
Girişimcilik Destek Programı	126.665.386	11.828 ²
Tematik Proje Destek Programı	13.171	2 ³
Gelişen İşletmeler Piyasası KOBİ Destek Programı	86.566	3
B- KOSGEB KOBİ Kredi Faiz Desteği Yönetmeliği Kapsamında Verilen Destekler	6.158.256	597⁴
Karaman İşletme Sermayesi Kredi Faiz Desteği	6.116.266	593
İşletme Sermayesi Kredi Faiz Desteği	41.990	4
GENEL TOPLAM (A+B):	355.967.498	39.593⁵

KOSGEB tarafından 2015 yılına ait faaliyetlere ilişkin bilgilerin yer aldığı faaliyet raporunda 2014 yılı baz alındığında 2015 yılında KOBİ'lere verilen destek kredilerinin %12,3 oranında arttığı belirtilmiştir. KOSGEB tarafından Türkiye'nin bölge bazında destek alan işletme adedi ve destek tutarına ilişkin haritası ise şu şekildedir.

Şekil 2.1: Bölgelere göre işletme adedi ve destek tutarlarının dağılımı (KOSGEB, 2015, s.43).

Bölge bazlı verilen desteklerin tutarlarına ve işletme adetlerine göre dağılımına bakıldığında en çok desteğin 123.329.856 TL ve 13.538 işletme ile Marmara Bölgesine verildiği görülmektedir. Bu bölgeyi 70.134.558 TL ve 7.321 işletme ile İç Anadolu Bölgesi, 41.662.484 TL ve 4.817 işletme ile Ege Bölgesi, 35.045.668 TL ve 3.921 İşletme ile Akdeniz Bölgesi, 31.525.642 TL ve 3.572 İşletme ile Karadeniz Bölgesi, 28.042.491 TL ve 2.661 İşletme ile Güneydoğu Anadolu Bölgesi ve 20.068.541 TL ve 2.110 İşletme ile Doğu Anadolu Bölgesi izlemektedir.

Bölge bazlı destek tutarları ve işletme sayılarından hareketle bölge bazlı işletme başına verilen destek tutarları aşağıda belirtilmiştir.

Tablo 2.3: Bölgelere göre işletme başı verilen destek tutarları (KOSGEB 2015 Yılı faaliyet raporunda yer alan verilerden hesaplanmıştır).

Bölge	Destek/İşletme Başı
Güneydoğu Anadolu Bölgesi	10.538 TL
İç Anadolu Bölgesi	9.579 TL
Doğu Anadolu Bölgesi	9.511 TL
Marmara Bölgesi	9.110 TL
Karadeniz Bölgesi	9.105 TL
Akdeniz Bölgesi	8.937 TL
Ege Bölgesi	8.649 TL

Bölge bazlı toplam destek tutarı ve işletme sayısı baz alınarak yapılan değerlendirmede altıncı sırada olan Güneydoğu Anadolu Bölgesi, işletme başı alınan destek tutarında ilk sırada yer almaktadır. Aynı şekilde bölge bazında verilen destek tutarı ve işletme sayısına göre son sırada yer alan Doğu Anadolu Bölgesi işletme başı verilen destek tutarında üçüncü sırada yer almaktadır.

Tablo 2.4: KOSGEB destek programları yönetmeliği kapsamında verilen desteklerin sektörlere göre dağılımı (KOSGEB, 2015, s.44).

Sektör (NACE Rev. 2)	Destek Tutarı (TL)	Yüzde (%)	Net İşletme Sayısı	Yüzde (%)
J - Bilgi ve İletişim	14.527.064	4,2	1.345	3,5
S - Diğer Hizmet Faaliyetleri	15.310.801	4,4	1.449	3,8
D - Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtım	1.193.937	0,3	101	0,3
N - İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	6.312.501	1,8	897	2,4
C - İmalat	150.597.104	43,1	14.431	38,0
F - İnşaat	15.395.670	4,4	2.222	5,9
I - Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	23.094.652	6,6	2.283	6,0
R - Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence ve Spor	744	0,0	1	0,0
B - Madencilik ve Taş Ocakçılığı	1.230.277	0,4	166	0,4
M - Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	34.783.117	9,9	3.385	8,9
E - Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri	1.078.056	0,3	111	0,3
G - Toptan ve Perakende Ticaret; Motorlu Kara Taşıtlarının ve Motosikletlerin Onarımı	82.955.557	23,7	11.145	29,4
H - Ulaştırma ve Depolama	2.338.629	0,7	400	1,1
Diğer*	991.134	0,3	-	-
TOPLAM	349.809.242	100	37.936	100

KOSGEB tarafından 2015 yılında verilen desteklerin sektörel dağılımına bakıldığında yıl içerisinde verilen desteklerin %43,1'i İmalat sektörüne, %23,7 Toptan ve Perakende Ticaret: Motorlu Kara Taşıtlarının ve Motosikletlerin Onarımı sektörüne verildiği görölmektedir. Bu istatistiki verilerde dikkat çeken nokta, 2015 yılı içerisinde Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence ve Spor alanında yalnızca 1 işletmeye 744 TL tutarında destek verilmesidir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

Çalışma, gözlemlerin ve ölçme yöntemlerinin tekrarlanabildiği ve sayısal araştırmalar vasıtasıyla gerçekleştirildiği araştırma yöntemi olan nicel araştırma yöntemi kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Araştırma nicel araştırma tekniklerinden olan tarama yöntemi ile gerçekleştirilmiştir. Tarama araştırmaları “Bir mevzuya veya olayla bağlantılı katılımcıların fikirlerinin veya beceri, yetenek, davranış, ilgi vb. özelliklerinin saptandığı genellikle başka araştırmalara göre daha kapsamlı örneklemeler üzerinde yapılan araştırmalar” şeklinde ifade edilebilir (Karasar, 2015 :122).

3.1 Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı, günümüzdeki en önemli dinamiklerden birisi olan girişimcilerin özelliklerinin mevcut durumu, KOSGEB tarafından verilen eğitimlerde girişimcilikle ilgili temel bilgileri almayı amaçlayan bireyler üzerinde araştırmaktır.

3.2 Araştırmanın Hipotezleri

Araştırmada sınanacak olan iki temel (H_{0a} ve H_{0b}) aşağıda belirtilmiştir.

H_{0a} = Araştırmaya dahil olan katılımcıların Girişimcilik ile demografik özellikleri arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

H_{0b} = Girişimcilik ölçeği alt boyutları arasında birbirleri ile anlamlı ilişki yoktur.

3.3 Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni KOSGEB tarafından Ankara İlinde verilen kurslara katılan ‘Girişimcilik’ kursiyerlerinin tamamıdır. Bir yıl içerisinde beş kurs yapılmış ve 200 kişi katılmıştır. Örneklem ise bu kursiyerler arasında farklı tarihlerde düzenlenen kurslardan, her kurs programında rastgele seçilen 4 kişi olmak üzere toplam 72 kursiyeri kapsamaktadır.

3.4 Araştırmanın Sayıtları

Araştırmaya katılanların evreni en iyi şekilde temsil edebilen örneklem olduğu, girişimcilik ölçeğinin söz konusu özellikleri tam olarak yansıttığı ve katılımcıların ölçek ifadelerine belirttikleri görüşlerin doğru ve samimi olduğu varsayılmaktadır.

3.5 Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırma örnekleme yer alan katılımcıların görüşleri ve girişimcilik ölçeğinde yer alan ifadelere verilen cevaplar ile sınırlıdır.

3.6 Veri Toplama Aracı ve Güvenilirlik

Veri toplama aracı olarak kullanılan ölçek üç kısımdan meydana gelmektedir. Ölçekte, demografik bilgilerin yer aldığı ve altı sorudan oluşan kişisel özellikler bölümü, Ağca (2004) tarafından yapılan çalışmada kullanılan altı alt boyut ve 36 sorudan oluşan Girişimcilik ölçeği yer almaktadır.

Araştırma sonucunda girişimcilik ölçeğinin güvenilirliğinin tespit edilmesine yönelik yapılan Cronbach’s Alpha istatistiği katsayıları sırasıyla 0,699 olarak bulunmuş ve ölçeklerin güvenilirliğine yönelik herhangi bir sorunun olmadığı kanaatine varılmıştır.

3.7 Verilerin Analizi

Verilerin analizi için SPSS 21.0 paket programı kullanılmıştır. Bahsi geçen programa kodlanan anket sonuçlarına, tanımlayıcı istatistikler olan frekans, ortalama,

standart sapma, yüzde ve kümülatif yüzde istatistikleri, farklılık analizleri olan Bağımsız T – Testi ve Tek Yönlü ANOVA Testi ile ilişki analizi olan Korelasyon analizi uygulanmıştır.

3.8 Bulgular

3.8.1 Katılımcıların Demografik Bilgilerine Yönelik Bulgular

Tablo 3.1: Katılımcıların cinsiyetlerine göre dağılımı.

Cinsiyet	Frekans	Yüzde	Kümülatif Yüzde
Kadın	39	54,2	54,2
Erkek	33	45,8	100,0
Toplam	72	100,0	

Araştırmaya dahil olan katılımcıların cinsiyetlerine göre dağılımına bakıldığında katılımcıların %54,2'si (39 Kişi) Kadın, %45,8'i (33 Kişi) Erkek olduğu görülmektedir.

Tablo 3.2: Katılımcıların yaşlarına göre dağılımı.

Yaş	Frekans	Yüzde	Kümülatif Yüzde
18 - 24	12	16,7	16,7
25 - 30	26	36,1	52,8
31 - 35	20	27,8	80,6
36 - 40	4	5,6	86,1
41 - 45	7	9,7	95,8
46 Üstü	3	4,2	100,0
Toplam	72	100,0	

Araştırmaya dahil olan katılımcıların yaşlarına göre dağılımına bakıldığında katılımcıların %36,1'i (26 Kişi) 25-30 yaş aralığında, %27,8'i (20 Kişi) 31-35 yaş aralığında, %16,7'si (12 Kişi) 18-24 yaş aralığında, %9,7'si (7 Kişi) 41-45 yaş aralığında, %5,6'sı (4 Kişi) 36 – 40 yaş aralığında ve %4,2'si (3 Kişi) 46 yaş üstünde olduğu görülmektedir.

Tablo 3.3: Katılımcıların medeni durumlarına göre dağılımı.

Evli	Frekans	Yüzde	Kümülatif Yüzde
Evli	54	75,0	75,0
Bekar	18	25,0	100,0
Toplam	72	100,0	

Araştırmaya dahil olan katılımcıların medeni durumların göre dağılımına bakıldığında katılımcıların %75,0'ünün (54 Kişi) Evli, %25'inin (18 Kişi) Bekar olduğu görülmektedir.

Tablo 3.4: Katılımcıların yabancı dil bilme durumlarına göre dağılımı.

Yabancı Dil	Frekans	Yüzde	Kümülatif Yüzde
Var	29	40,3	40,3
Yok	43	59,7	100,0
Toplam	72	100,0	

Katılımcıların yabancı dil bilip bilmemelerine göre dağılıma bakıldığında, katılımcıların %59,7'si (43 Kişi) yabancı dil bilmediğini, %40,3'ü (29 Kişi) yabancı dil bildiğini bildirmiştir.

Tablo 3.4: Katılımcıların eğitim durumlarına göre dağılımı.

Eğitim Durumu	Frekans	Yüzde	Kümülatif Yüzde
İlkokul	2	2,8	2,8
Ortaokul	6	8,3	11,1
Lise	18	25,0	36,1
Önlisans	21	29,2	65,3
Lisans	19	26,4	91,7
Lisans Üstü	6	8,3	100,0
Toplam	72	100,0	

Araştırmaya dahil olan katılımcıların eğitim durumlarına göre dağılımına bakıldığında katılımcıların %29,2'si (21 Kişi) Önlisans, %26,4'ü (19 Kişi) Lisans, %25,0 (18 Kişi) Lise, %8,3'ü (6 Kişi) Ortaokul – Lisansüstü ve %2,8'inin (2 Kişi) İlkokul mezunu olduğu görülmektedir.

3.8.2 Araştırmanın Demografik Bilgiler İle Ölçek İfadeleri Arasında Farklılığa İlişkin Hipotezlerin Sınanmasına İlişkin Bulgular

Tablo 3.6: Katılımcıların cinsiyetleri ile girişimcilik alt boyutlarına beyan ettikleri görüşlerin farklılık durum analizi.

	Cinsiyet	Fre.	Ort.	Std. Sapma	F	Sig. P
Kontrol Odağı	Kadın	39	3,4915	,36061	0,001	0,610
	Erkek	33	3,5354	,36505		
Başarı Gereksinimi	Kadın	39	3,8645	,38910	0,219	0,499
	Erkek	33	3,8009	,40397		
Risk Alma	Kadın	39	3,6068	,37752	0,005	0,566
	Erkek	33	3,5556	,37423		
Belirsizliğe Tolerans	Kadın	39	3,7949	,37941	1,318	0,780
	Erkek	33	3,8182	,31558		
Kendine Güven	Kadın	39	3,5385	,38514	1,756	0,376
	Erkek	33	3,4596	,36092		
Yenilik	Kadın	39	3,6821	,39661	0,273	0,247
	Erkek	33	3,5758	,36999		
Girişimcilik Genel	Kadın	39	3,6681	,16121	0,000	0,356
	Erkek	33	3,6305	,17874		

Araştırmaya dahil olan katılımcıların cinsiyetleri ile girişimcilik alt boyutları ve girişimcilik genel ölçeğine beyan ettikleri görüşlerin anlamlı farklılık meydana getirip getirmediğini tespit etmeye yönelik yapılan Bağımsız T – Testi Analizi neticesinde katılımcıların cinsiyetleri ile Girişimcilik alt boyutları ile girişimcilik genel boyutları arasında anlamlı farklılık tespit edilmemiştir (Sig.p > 0,05). Bu sonuç paralelinde araştırmada sınanan “ H_{0a} = Araştırmaya dahil olan katılımcıların Girişimcilik ile demografik özellikleri arasında anlamlı bir farklılık yoktur.” Hipotezi kabul edilmiştir.

Tablo 3.7: Katılımcıların yaşları ile girişimcilik alt boyutlarına beyan ettikleri görüşlerin farklılık durum analizi.

	Yaş	Fre.	Ort.	Std. Sapma	F	Sig. P.
Kontrol Odağı	18 – 24	12	3,5972	,44072	0,399	0,848
	25 – 30	26	3,5321	,34000		
	31 – 35	20	3,4417	,34740		
	36 – 40	4	3,5833	,34694		
	41 – 45	7	3,4286	,41786		
	46 Üstü	3	3,5556	,34694		
	Toplam	72	3,5116	,36076		
Başarı Gereksinimi	18 – 24	12	3,6786	,44399	1,511	0,198
	25 – 30	26	3,7802	,39431		
	31 - 35	20	3,9786	,34769		
	36 - 40	4	4,1071	,37571		
	41 - 45	7	3,7959	,42744		
	46 Üstü	3	3,7143	,14286		
	Toplam	72	3,8353	,39446		
Risk Alma	18 - 24	12	3,4722	,39462	1,074	0,383
	25 - 30	26	3,6795	,33308		
	31 - 35	20	3,5583	,39468		
	36 - 40	4	3,7500	,28868		
	41 - 45	7	3,5000	,43033		
	46 Üstü	3	3,3333	,44096		
	Toplam	72	3,5833	,37425		
Belirsizliğe Tolerans	18 - 24	12	3,8056	,27371	1,208	0,315
	25 - 30	26	3,7500	,33417		
	31 - 35	20	3,9167	,40284		
	36 - 40	4	3,5000	,13608		
	41 - 45	7	3,8333	,38490		
	46 Üstü	3	3,8889	,38490		
	Toplam	72	3,8056	,34938		
Kendine Güven	18 - 24	12	3,4028	,28831	0,829	0,534
	25 - 30	26	3,5962	,37170		
	31 - 35	20	3,4667	,33595		
	36 - 40	4	3,3333	,36004		
	41 - 45	7	3,4524	,38145		
	46 Üstü	3	3,6667	,88192		
	Toplam	72	3,5023	,37372		

Tablo 3.7 (Devam): Katılımcıların yaşları ile girişimcilik alt boyutlarına beyan ettikleri görüşlerin farklılık durum analizi.

	Yaş	Fre.	Ort.	Std. Sapma	F	Sig. P.
Yenilik	18 - 24	12	3,5333	,34466	1,071	0,384
	25 - 30	26	3,6000	,41569		
	31 - 35	20	3,6200	,36070		
	36 - 40	4	3,6000	,16330		
	41 - 45	7	3,9143	,51455		
	46 Üstü	3	3,8000	,00000		
	Toplam	72	3,6333	,38566		
Girişimcilik	18 - 24	12	3,5856	,20565	0,433	0,824
	25 - 30	26	3,6613	,14338		
	31 - 35	20	3,6736	,17565		
	36 - 40	4	3,6597	,11425		
	41 - 45	7	3,6508	,19957		
	46 Üstü	3	3,6574	,25205		
	Toplam	72	3,6508	,16931		

Araştırmaya dahil olan katılımcıların yaşları ile girişimcilik alt boyutları ve girişimcilik genel ölçeğine bildirdikleri görüşlerin anlamlı farklılık meydana getirip getirmediğine ilişki yapılan Tek Yönlü ANOVA Test istatistiği neticesinde katılımcıların yaşları ile girişimcilik alt boyutları ile girişimcilik genel boyutları arasında anlamlı farklılık tespit edilmemiştir (Sig. $p > 0,05$). Bu sonuç paralelinde araştırmada sınanan “ H_{0a} = Araştırmaya dahil olan katılımcıların Girişimcilik ile demografik özellikleri arasında anlamlı bir farklılık yoktur.” Hipotezi kabul edilmiştir.

Tablo 3.8: Katılımcıların medeni durumları ile girişimcilik alt boyutlarına beyan ettikleri görüşlerin farklılık durum analizi.

	Medeni	N	Ort.	Std. Sapma	T	Sig.p
Kontrol Odağı	Evli	54	3,5586	,35930	0,031	0,045
	Bekar	18	3,3704	,33605		
Başarı Gereksinimi	Evli	54	3,8095	,42812	3,285	0,340
	Bekar	18	3,9127	,26450		
Risk Alma	Evli	54	3,6204	,38228	0,292	0,147
	Bekar	18	3,4722	,33456		
Belirsizliğe Tolerans	Evli	54	3,8488	,35946	1,044	0,069
	Bekar	18	3,6759	,28852		
Kendine Güven	Evli	54	3,4877	,35444	1,476	0,568
	Bekar	18	3,5463	,43463		
Yenilik	Evli	54	3,6481	,40176	0,770	0,576
	Bekar	18	3,5889	,33936		
Girişimcilik Genel	Evli	54	3,6667	,17385	0,215	0,171
	Bekar	18	3,6034	,14938		

Araştırmaya dahil olan katılımcıların medeni durumları ile girişimcilik alt boyutları ve girişimcilik genel ölçeğine bildirdikleri görüşlerin anlamlı farklılık meydana getirip getirmediğine ilişki yapılan Bağımsız T - Test istatistiği neticesinde katılımcıların medeni durumları ile girişimcilik alt boyutlarından olan “Kontrol Odağı ” alt boyutu arasında anlamlı farklılık tespit edilmiş (Sig. $p < 0,05$), diğer alt boyutlar ile girişimcilik genel boyutu arasında anlamlı farklılık tespit edilememiştir (Sig. $p > 0,05$). Analiz neticesinde “Evli” katılımcıların girişimcilik alt boyutu olan “Kontrol Odağı” ortalamaları “Bekar” katılımcılara göre anlamlı şekilde yüksek çıkmıştır. Bu bağlamda araştırmanın temel hipotezi reddedilebilmiş olup alternatif hipotez kabul edilmiştir.

Tablo 3.9: Katılımcıların yaşları ile girişimcilik alt boyutlarına beyan ettikleri görüşlerin farklılık durum analizi.

		N	Ort.	Std. Sapma	F	Sig. p.
Kontrol Odağı	İlkokul	2	3,1667	,47140	1,289	0,279
	Ortaokul	6	3,5833	,40483		
	Lise	18	3,4630	,42991		
	Önlisans	21	3,4444	,32632		
	Lisans	19	3,6579	,32619		
	Lisans Üstü	6	3,4722	,19484		
	Toplam	72	3,5116	,36076		
Başarı Gereksinimi	İlkokul	2	4,0714	,30305	0,768	0,576
	Ortaokul	6	4,0000	,28571		
	Lise	18	3,9048	,33592		
	Önlisans	21	3,7347	,43866		
	Lisans	19	3,8271	,34199		
	Lisans Üstü	6	3,7619	,64312		
	Toplam	72	3,8353	,39446		
Risk Alma	İlkokul	2	3,2500	,35355	0,490	0,783
	Ortaokul	6	3,6389	,26701		
	Lise	18	3,5556	,41618		
	Önlisans	21	3,5794	,32326		
	Lisans	19	3,6491	,44754		
	Lisans Üstü	6	3,5278	,30581		
	Toplam	72	3,5833	,37425		
Belirsizliğe Tolerans	İlkokul	2	3,5833	,58926	0,593	0,705
	Ortaokul	6	3,6944	,41388		
	Lise	18	3,8611	,31957		
	Önlisans	21	3,8175	,43431		
	Lisans	19	3,8421	,28585		
	Lisans Üstü	6	3,6667	,14907		
	Toplam	72	3,8056	,34938		

Tablo 3.9 (Devam): Katılımcıların yaşları ile girişimcilik alt boyutlarına beyan ettikleri görüşlerin farklılık durum analizi.

		N	Ort.	Std. Sapma	F	Sig. p.
Kendine Güven	İlkokul	2	4,0833	,11785	1,392	0,239
	Ortaokul	6	3,4722	,16387		
	Lise	18	3,5833	,42106		
	Önlisans	21	3,4444	,34292		
	Lisans	19	3,4386	,35664		
	Lisans Üstü	6	3,5000	,48305		
	Toplam	72	3,5023	,37372		
Yenilik	İlkokul	2	3,8000	1,13137	0,214	0,956
	Ortaokul	6	3,6000	,30984		
	Lise	18	3,6778	,33704		
	Önlisans	21	3,6381	,37212		
	Lisans	19	3,6105	,42413		
	Lisans Üstü	6	3,5333	,37238		
	Toplam	72	3,6333	,38566		
Girişimcilik Genel	İlkokul	2	3,6667	,11785	0,621	0,685
	Ortaokul	6	3,6759	,19138		
	Lise	18	3,6806	,16316		
	Önlisans	21	3,6124	,16089		
	Lisans	19	3,6769	,18913		
	Lisans Üstü	6	3,5833	,16292		
	Toplam	72	3,6508	,16931		

Araştırmaya dahil olan katılımcıların eğitim durumları ile girişimcilik alt boyutları ve girişimcilik genel ölçeğine bildirdikleri görüşlerin anlamlı farklılık meydana getirip getirmediğine ilişki yapılan Tek Yönlü ANOVA Test istatistiği neticesinde katılımcıların eğitim durumları ile girişimcilik alt boyutları ile girişimcilik genel boyutları arasında anlamlı farklılık tespit edilmemiştir (Sig. $p > 0,05$). Bu sonuç paralelinde araştırmada sınanan “ H_{0a} = Araştırmaya dahil olan katılımcıların demografik bilgileri ile girişimcilik görüşleri arasında anlamlı bir farklılık yoktur.” Hipotezi reddedilememiştir.

Tablo 3.10: Katılımcıların yabancı dile bilme durumları ile girişimcilik alt boyutlarına beyan ettikleri görüşlerin farklılık durum analizi.

	Dil	N	Ort.	Std. Sapma	T	Sig. p.
Kontrol Odağı	Var	29	3,6379	,32449	1,020	0,014
	Yok	43	3,4264	,36243		
Başarı Gereksinimi	Var	29	3,8325	,37810	0,582	0,961
	Yok	43	3,8372	,40953		
Risk Alma	Var	29	3,6092	,37869	0,060	0,633
	Yok	43	3,5659	,37469		
Belirsizliğe Tolerans	Var	29	3,8621	,36479	0,006	0,271
	Yok	43	3,7674	,33755		
Kendine Güven	Var	29	3,4368	,33158	1,478	0,224
	Yok	43	3,5465	,39729		
Yenilik	Var	29	3,6690	,42519	2,024	0,524
	Yok	43	3,6093	,35977		
Girişimcilik Genel	Var	29	3,6791	,15689	0,368	0,247
	Yok	43	3,6318	,17642		

Araştırmaya dâhil olan katılımcıların yabancı dil durumları ile girişimcilik alt boyutlarına beyan ettikleri görüşlerin anlamlı şekilde farklılaşıp farklılaşmadığını tespit etmeye yönelik yapılan Bağımsız T – Test Analizi neticesinde “Kontrol Odağı Alt Boyutu” ile yabancı dil durumları arasında anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Bu bağlamda yabancı dile bilenlerin Kontrol Odağı ortalaması, yabancı dil bilmeyenlere göre anlamlı şekilde yüksektir. Araştırma sonucunda, araştırmanın temel hipotezi reddedilebilmiş olup alternatif hipotez kabul edilmiştir.

Tablo 3.11: Katılımcıların gelir durumları ile girişimcilik alt boyutlarına beyan ettikleri görüşlerin farklılık durum analizi.

	Gelir Grupları	N	Ort.	Std. Sapma	Minimum	Maximum	F	Sig.p
Kontrol Odağı	1300 TL ve Altı	5	3,6000	,25276	3,33	4,00	0,541	0,706
	1301 - 2000 TL	22	3,5076	,34686	2,83	4,17		
	2001 - 3000 TL	24	3,4514	,39465	2,83	4,17		
	3001 - 4000 TL	9	3,4815	,21155	3,17	3,83		
	4001 TL ve Üstü	12	3,6250	,45017	3,00	4,33		
	Toplam	72	3,5116	,36076	2,83	4,33		
Başarı Gereksinimi	1300 TL ve Altı	5	4,0571	,21665	3,86	4,29	1,045	0,391
	1301 - 2000 TL	22	3,7987	,47413	2,71	4,57		
	2001 - 3000 TL	24	3,9048	,26532	3,29	4,43		
	3001 - 4000 TL	9	3,8095	,37115	3,14	4,43		
	4001 TL ve Üstü	12	3,6905	,50170	2,57	4,29		
	Toplam	72	3,8353	,39446	2,57	4,57		

Tablo 3.11 (Devam): Katılımcıların gelir durumları ile girişimcilik alt boyutlarına beyan ettikleri görüşlerin farklılık durum analizi.

	Gelir Grupları	N	Ort.	Std. Sapma	Minimum	Maximum	F	Sig.p
Risk Alma	1300 TL ve Altı	5	3,4667	,13944	3,33	3,67	0,810	0,523
	1301 - 2000 TL	22	3,4924	,37260	2,83	4,00		
	2001 - 3000 TL	24	3,6528	,37724	2,83	4,50		
	3001 - 4000 TL	9	3,6852	,42853	2,83	4,17		
	4001 TL ve Üstü	12	3,5833	,39886	2,83	4,00		
	Toplam	72	3,5833	,37425	2,83	4,50		
Belirsizliğe Tolerans	1300 TL ve Altı	5	3,8333	,48591	3,17	4,33	0,418	0,795
	1301 - 2000 TL	22	3,8106	,31411	3,00	4,33		
	2001 - 3000 TL	24	3,8611	,39522	3,17	4,83		
	3001 - 4000 TL	9	3,7593	,27778	3,33	4,17		
	4001 TL ve Üstü	12	3,7083	,33428	3,17	4,33		
	Toplam	72	3,8056	,34938	3,00	4,83		
Kendine Güven	1300 TL ve Altı	5	3,3667	,39791	3,00	4,00	0,238	0,916
	1301 - 2000 TL	22	3,5000	,37445	2,83	4,17		
	2001 - 3000 TL	24	3,5347	,38063	2,83	4,33		
	3001 - 4000 TL	9	3,4630	,41481	2,67	4,00		
	4001 TL ve Üstü	12	3,5278	,36813	2,83	4,17		
	Toplam	72	3,5023	,37372	2,67	4,33		
Yenilik	1300 TL ve Altı	5	3,5600	,38471	3,00	4,00	1,161	0,336
	1301 - 2000 TL	22	3,6818	,39837	3,00	4,40		
	2001 - 3000 TL	24	3,7250	,43664	2,80	4,60		
	3001 - 4000 TL	9	3,5111	,30185	3,20	4,20		
	4001 TL ve Üstü	12	3,4833	,27579	3,20	4,00		
	Toplam	72	3,6333	,38566	2,80	4,60		
Girişimcilik Genel	1300 TL ve Altı	5	3,6611	,18468	3,39	3,83	0,647	0,631
	1301 - 2000 TL	22	3,6351	,16805	3,33	3,94		
	2001 - 3000 TL	24	3,6933	,17654	3,31	4,00		
	3001 - 4000 TL	9	3,6265	,13037	3,39	3,81		
	4001 TL ve Üstü	12	3,6088	,18519	3,28	3,86		
	Toplam	72	3,6508	,16931	3,28	4,00		

Araştırmaya dahil olan katılımcıların gelir durumları ile girişimcilik alt boyutları ve girişimcilik genel ölçeğine bildirdikleri görüşlerin anlamlı farklılık meydana getirip getirmediğine ilişki yapılan Tek Yönlü ANOVA Test istatistiği neticesinde katılımcıların eğitim durumları ile girişimcilik alt boyutları ile girişimcilik genel boyutları arasında anlamlı farklılık tespit edilmemiştir (Sig. $p > 0,05$). Bu sonuç paralelinde araştırmada sınanan “ H_{0a} = Araştırmaya dahil olan katılımcıların Girişimcilik ile demografik özellikleri arasında anlamlı bir farklılık yoktur.” Hipotezi kabul edilmiştir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

SONUÇ

Girişimcilik, girişimcilerin faaliyetleri neticesinde meydana gelmektedir. Girişimci; bir fırsattan değer yaratmak amacıyla kendisine ait veya başkalarından aldığı sermayeyi üretim faktörlerine yatıran; bir mal ve hizmeti üreten; ürettiği mal ve hizmeti pazarlamaya çalışan ve giriştiği faaliyet sonucu amaçlarına ulaşmaya çalışan kişidir. Bunlara ek olarak girişimci, amaçlarını gerçekleştirmek adına riske giren; başarıyı kovalayan ve başarı sağlamada kararlı ve azimli olan; çalkantılı çevre koşullarında ve belirsizlik ortamında faaliyette bulunma isteğinde olan; kendine güvenen; olaylara iyimser bir açıdan bakan ve liderlik özelliği gösteren bireyleri ifade eder.

Girişimciliği daha iyi noktalara getiren ve daha iyi noktalara gelmesinde engel teşkil eden unsurlar mevcuttur. Girişimciliğin daha iyi noktalara gelmesinde engel teşkil eden unsurların ortadan kaldırılması ve girişimciliği daha iyi noktalara getiren unsurların ortaya çıkarılmasına yönelik faaliyetler, işletmelerin varlığı bakımından önemlidir. Bunun meydana gelmesi halinde girişimcilerin sayısı artacak; dolayısıyla yeni mal ve hizmetler ortaya çıkacak, yeni teknolojiler kullanılacak, istihdamlar yaratılacak ve ülkelerin gelişmişlik düzeylerine daha çok katkı sağlanabilecektir. Bu düşünceden hareketle işletme liderlerine ve girişimcilere, bahsedilen girişimciliği geliştiren faktörlerin ortaya çıkarılmasını sağlayarak, girişimciliği teşvik etmek ve girişimciliği engelleyen faktörlerin ortadan kaldırılması için gereken çabayı göstermek düşmektedir.

Girişimcilik kavramı aslında toplumda tam olarak oturmuş bir kavram değil. Girişimcilik çoğu zaman bir işletmede yer alan yönetici, işveren, patron ya da sermayedar kavramlarıyla karıştırılıyor. Aslında bunların hiçbiri girişimci olarak nitelendirilemez. Çünkü girişimcinin sahip olması gereken özelliklerden pek çoğu ne

yöneticide, ne patronunda, ne de işveren veya sermayedarda yoktur. Çünkü bir girişimci işle ilgili yeterli bilgiye sahip olmalı, cesur olmalı, öngörülerini kuvvetli olmalı, çevresindekilerle uyumlu olmalı, risk alabilmeli ve bunun gibi pek çok özelliğe sahip olmalıdır. Ancak girişimci dediğimizde aklımıza tek bir girişimci gelmemeli. Çalışmada girişimci çeşitleri altında pek çok girişimci çeşidine yer verilmiştir. Türkiye'deki girişimcilik çeşidi ise fırsat girişimciliği ve yaratıcı girişimcilik olarak tanımlanabilir. Çünkü fırsat girişimciliğinde önemli olan unsur, pazarda var olan fırsatları görmek ve bunları gelir kazanabileceğimiz bir girişime dönüştürmektir. Yaratıcı girişimcilikte ise yeni bir fikir ortaya çıkarmaktan çok var olan bir mal veya hizmeti yeniden düzenlemek şeklinde girişimciliğimizi ortaya koymak söz konusudur.

KOSGEB, ülkenin ekonomik ve sosyal ihtiyaçlarının karşılanmasında küçük ve orta ölçekli işletmelerin payını ve etkinliğini artırmak, rekabet güçlerini ve düzeylerini yükseltmek, sanayide entegrasyonu ekonomik gelişmelere uygun biçimde gerçekleştirmek amacıyla, Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı kurulmuştur. KOSGEB girişimcilere gerek kursiyerlik gerekse işe başladıktan sonra destekler vermektedir. Bu bağlamda araştırma, KOSGEB Girişimcilik kursiyerlerinde yer alan kursiyerler üzerinde gerçekleştirilmiştir.

Araştırma sonucunda KOSGEB Girişimciliği Kursiyerleri arasında evli olanların kontrol odağı ortalamaları bekâr olan katılımcılara göre daha yüksek çıktığı tespit edilmiştir. Araştırma sonucuna göre, yapılan hataların kişisel tercihlerden kaynaklandığı, kararları ve eylemlerinin neticelerine her zaman katlandıkları, hayatındaki tüm eylem faaliyetlerin neticelerini kendi iradesinin belirlediğini, olaylara seyirci kalmayı tercih etmedikleri görüşleri bekârlara göre evlilerde daha belirgindir. Bu sonucun benzeri netice katılımcıların yabancı dil bilme durumlarına göre yapılan analiz sonucunda da elde edilmiştir. Analiz sonucunda, evli – bekar arasında tespit edilen farklılığın yabancı dil bilen ile bilmeyen katılımcılarda da görüldüğü ve yabancı dil bilenlerin bilmeyenlere göre kontrol odağı düşüncelerine daha belirgin olarak katıldıkları görülmektedir.

Kadın girişimcilerin kişisel karakteristiklerini; dinamik, bağımsız, özgüvenli, rekabetçi ve amaç yönelimli olarak tanımlarsak, araştırmaya dahil olan katılımcıların cinsiyetlerine göre dağılımına bakıldığında kadınların erkeklere oranla daha fazla

olduğunu görmemiz onların kişisel karakteristik özellikleriyle doğru orantılı bir bulgudur. Bu bağlamda kadınların ekonomik hayatta yer almalarını sağlayacak ticari girişimlere öncelik vermesiyle ekonomik ve sosyal gelişmeye önemli katkılar sağlayacak potansiyel güç haline getirmek mümkündür. Kadın girişimcilerin yeni projeler geliştirme konusunda erkek girişimcilere oranla daha istekli oldukları söylenmektedir. Dolayısıyla fikirlerin projelendirilmesi konusunda kadınların daha istekli olduğu düşünülmektedir. Bu bulgunun aslında literatürdeki diğer çalışmalarla farklılık gösterdiği ortaya konulmuştur. Başka bir araştırma kapsamında ise genel olarak erkeklerin girişimcilik niyetlerinin kadınlara göre daha yüksek olduğunu ortaya koymakta ve başarı oranlarının da yüksek olduğu savunulmaktadır. Erkekler, genellikle ekonomik güdüleyicileri tercih ederken, kadınlar iş ve aile dengesini sağlamak için girişimciliğe başladıklarını söylemektedirler. Kadınlar, kendileriyle aynı vasıflardaki erkeklere göre, aile bağlantılı yaşam tarzı nedeniyle girişimciliğe başlarken, erkeklerde ekonomik sebepler daha ağırlıklı olarak görülmektedir.

Tüm bu araştırmaların aksine, katılımcıların girişimcilik alt boyutları ve girişimcilik genel ölçeğine beyan ettikleri görüşlerin anlamlı farklılık meydana getirip getirmediğini tespit etmeye yönelik yaptığımız analiz neticesinde cinsiyet farkının KOSGEB girişimcilik kursiyerleri üzerinde kontrol odaklı bir farklılık saptanmadığı görülmektedir.

Yapılan çalışmada araştırmaya dahil olan katılımcıların eğitim durumuna göre dağılımına bakıldığında katılımcıların lisans ve önlisans mezunlarının daha yüksek olduğu görülmektedir. Bunun sebebi özellikle üniversitelerde verilen girişimcilik derslerinde uygulama ağırlıklı öğrencilere iş yeri kurma, fizibilite hazırlama ve başta özgüven olmak üzere girişimci kişilik özelliklerinin kazandırılmasında oldukça önemli bir unsur olduğudur. Bundan ötürü girişimci adayları üniversitede; Finans (özellikle risk sermayesi), dağıtım kanallarının geliştirilmesi, üstün ürün ya da hizmet geliştirme, pazar planı hazırlama gibi alanlarda bilgi sahibi olarak mezun olduğunda yeni bir girişim teşebbüsüne başlamasında kolaylaştırıcı bir alt yapı oluşturmaktadır. Fakat bu durum katılımcılarda yapılan Tek Yönlü ANOVA Test istatistiği neticesinde eğitim durumunun araştırmaya dahil olan KOSGEB katılımcılarının eğitim durumları ile girişimcilik görüşleri arasında bir farklılık olmadığını saptamıştır.

Yine sonuçların benzeri olarak netice katılımcıların yaş dağılımları ve gelir düzeylerine göre yapılan analiz sonucunda da elde edilmiştir. Araştırmaya dahil olan katılımcıların yaşlarına göre dağılımına bakıldığında 25-30 yaş aralığının daha yüksek çıktığı görülmektedir. Bu yaş aralığı girişimciliğin geliştirilmesinde ve fiziksel alt yapının sağlanmasında aktif bir zaman dilimi olduğunu söylemek mümkündür. Fakat yapılan istatistik çalışması neticesinde katılımcıların yaşları ile girişimcilik genel boyutları arasında farklılık tespit edilememiştir. Aynı şekilde gelir düzeyi faktörüne göre ekonomik riskler, girişimciler için sadece bir boyuttur; belirsiz bir çevrede kariyer riski sosyal riskler, psikolojik ve fiziksel riskler çoğu zaman ekonomik risklerle bir aradadır. Üstlenilen tüm bu risklerin sonucunda girişimcinin beklediği başarı ve kazanç sağlama amacı veya başlangıçta hedeflediği sonuçlara ulaşmadır; ancak, başarısızlık da muhtemeldir. Bu sebepten ötürü katılımcıların gelir düzeyi faktörüne göre hiçbir girişimcilik özelliği arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır.

Tüm yapılan araştırmalar sonucunda çalışmamıza dahil olan KOSGEB Girişimcilik kursiyerlerinin girişimcilik özelliklerinin cinsiyet, eğitim durumu, yaş ve gelir durumuna göre değişkenlik göstermediği neticesi elde edilmiştir. Bu sonuç girişimcilik kursiyerlerinin özelliklerine bahsi geçen kişisel özelliklerinin etki etmediği şeklinde de ifade edilebilir.

Yapılan araştırma özellikle günümüzde yaygın şekilde başvuru KOSGEB girişimcilik kredilerinin bir ön koşulu olarak zorunlu olan girişimcilik kurslarına giden girişimci adaylarının girişimcilik özelliklerinin belirlenmesine yönelik literatürde araştırılmış ilk çalışma özelliğini taşımaktadır.

Bu araştırma sonucunda, gerek girişimcilere, gerekse uygulayıcılara ve politika üreticilere fikir vereceği düşünülen sonuçlar elde edilmiştir. Araştırmada girişimcilerin yaptıkları hatalardan kişisel tercihlerinin etkili olmadığı düşünülen bekar girişimcilerin hatalarının büyük oranda kendi hatalarından kaynaklı zararlar gördüğü aktarılabilir. Bu durumun bir sonucu olarak hatalarının yükümlülüklerine kendilerinin katlanması noktasında yine bekar adaylara yönelik yapıcı eğitimlerin verilmesi gerekebilmektedir. Söz konusu durumun yabancı dil bilmeyen katılımcılar için söylemek de mümkündür.

KAYNAKÇA

- Akçakaya, M. (2010). *21. Yüzyılda Yeni Liderlik Anlayışı*, Ankara: Adalet Yayıncılık.
- Akdemir, A. (2015). *Girişimcilik ve İş Kurma*, Ankara, Salmat Yayıncılık.
- Akduman, G. ve Yüksekbilgili, Z. (2014). *Liderlik; Liderlik Kuramlarına Hızlı Bir Bakış*, İstanbul: BST Yayıncılık.
- Altuntaş, G. (2010). *Girişimcilik ve Stratejik Yönetim İlişkisi: Bir Stratejik Girişimcilik Modeli Ve İmkb Ulusal – 100 Endeksinde İşlem Gören İşletmeler Üzerinde Testi*, Doktora Tezi., İstanbul.
- Ankara Ticaret Odası (2007). *Basel II KOBİ'lerin Kredi Riski ve Derecelendirilmesi*, Ankara: Yorum Basın Yayıncılık.
- Arıkan, S. (2004). *Girişimcilik Temel Kavramlar ve Bazı Güncel Konular*, Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Bakan, İ. ve Doğan, İ. F. (2013). *Liderlik Güncel Konular ve Yaklaşımlar*, Ankara, Gazi Kitabevi.
- Baltaş, A. (2008). *Ekip Çalışması ve Liderlik*, İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Barutçugil, İ. (2014). *Liderlik*, İstanbul: Kariyer Yayıncılık.
- Başer, M., Tosunoğlu B. T. ve Demirci E. (2001). *Girişimcilik ve Girişimcinin Yol Haritası İş Planı*, Eskişehir Ticaret Odası Yayını.
- Bayraktar, M. (2014). *Çalışanların Liderlik Özellikleri İle Örgüte Bağlılıkları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

- Bolat, T. (2009). *Yönetim ve Organizasyon*, Ankara: Detay Yayıncılık.
- Bozkurt, R. “ (2003). Müzakere ve Girişimcinin Çıkarları, *Ekonomik Forum*.
- Brouwer, M. T. (2002). Weber, Schumpeter and Knight on Entrepreneurship Economic Development, *Journal of Evolutionary Economics*, Vol:12.
- Can, H., Azizoğlu, Ö. A. ve Aydın, Miski E. (2011). *Organizasyon ve Yönetim*, Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Cansız, M. (2013). *Türkiye'nin Yenilikçi Girişimcileri Teknoloji Geliştirme Belgeleri Örneği*, Kalkınma Bakanlığı.
- Casson, M. (2003). *The Entrepreneur An Economic Theory* , Northampton: Edvar Elgar Publishing.
- Cici, E. N. (2013). Kadınların Girişimcilik Yolunda Karşıladıkları Sorunların Öz Girişimcilik Yetenekleri Üzerindeki Etkisi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Konya.
- Çelik, A ve Akgemci, T. (2007). *Girişimcilik Kültürü ve KOBİ'ler*, Ankara: Gazi Kitabevi.
- Çetin, C. (1996). *Yeniden Yapılanma, Girişimcilik, Küçük ve Orta Boy İşletmeler ve Bunların Özendirilmesi*, İstanbul: Der Yayınları.
- Çetindamar, D. (2002). *Türkiye'de Girişimcilik*, TÜSİAD.
- Dinç, A. A. (2001). İktisadi Düşünce Tarihinde Girişimcilik Kavramı Üzerine Notlar”, *İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, İstanbul, Sayı:23-24.
- Efil İ. (2013). *İşletmelerde Yönetim ve Organizasyon*, Bursa: Dora Yayıncılık.
- Erdun, Ş. (2011). *Kadın Girişimcilerin Risk Alma Eğilimi ve Kendine Güven Özellikleri Üzerine Bir Çalışma*, Yüksek Lisans Tezi, Zonguldak.
- Ertürk, M. (2013). *İşletmelerde Yönetim ve Organizasyon*, İstanbul: Beta Yayıncılık.
- Eryılmaz, N. Ş. (2014). Türkiye'de Kadın Girişimcilerin Çalışma Hayatında Karşılaştıkları Sorunlar, Yalova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Yalova.

Formaini, R. L. (2001). The Engine Of Capitalist Process: Entrepreneurs In Economic Theory, *Economic And Financial Review*, Fourth Quarter.

Güleç, S. (2011). *Kadın Girişimciliği*, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Karaman.

Güney, S. (2015). *Girişimcilik Temel Kavramlar ve Bazı Güncel Konular*, Ankara: Siyasal Yayıncılık.

Gürol, M. A. (2006). *Küresel Arena'da Girişimci ve Girişimcilik*, Ankara: Gazi Kitabevi.

Hebert, R. F. ve Link, A. N. (2006) The Entrepreneur As Innovato, *Journal Of Technology Transfer*, Springer Science.

İbicioğlu, H., Taş S., & Özmen İ. (2010). Üniversite eğitiminin girişimcilik düşüncesinin değişimine etkisi: Üniversite öğrencileri üzerine bir uygulama. *Alanya İşletme Fakültesi Dergisi*, 2(1), 53-74

İlter, B. (2010). *Girişimcilik Sürecinde Kadın Girişimcilerin Karşılaştıkları Sorunların Analizi: Kadıger Örneği*, Ankara: Adalet Yayınları.

Karadal, H. (2014). *Girişimcilik*, İstanbul: Beta Yayıncılık.

Karasar, N. (2016). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*, Nobel Akademik Yayıncılık, İstanbul.

Keat, O. Y., Selvarajah C., & Meyer, D. (2011). Inclination towards entrepreneurship among university students: An empirical study of Malaysian University students. *International Journal of Business and Social Science*, 2(4), 206-220

Keçecioğlu, T. (2003). *Lider ve Liderlik*, İstanbul: Okumuş Adam Yayıncılık

Kılıç, R., Keklik B., & Çalış, N. (2012). Üniversite öğrencilerinin girişimcilik eğilimleri üzerine bir araştırma: Bandırma İİBF işletme bölümü örneği. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, (17)2, 423-435.

Kızılkaya, E. (2003). Bir Büyük İktisatçının Metafizik Değer Yargılarına Bakışı: Joseph A. Schumpeter'in Vizyon Kavramı, *Uludağ Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi*, Bursa, Sayı:1.

Kızılkaya, E. (2005). Joseph A. Schumpeter'in Girişimcilik Fikrine Dair Bir Not, *Akdeniz İ.İ.B.F. Dergisi*, Antalya, Cilt:10.

- Koçel, T. (2015). *İşletme Yöneticiliği*, İstanbul: Beta Yayıncılık.
- Kutunis, R. Ö. (2006). *Girişimci Kadınlar*, İstanbul: Değişim Yayınları.
- Kutlu, Ö. (2006). Kadın Girişimciliği, Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Küçük, O. (2007). *Girişimcilik ve Küçük İşletme Yönetimi*, Ankara: Seçkin Yayınları.
- Küçükoğlu, B. (2013). *Uluslararası Liderlik*, Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Lundström, A. ve Stevenson, L.A. (2010). Entrepreneurship Policy: Theory and Practice , International Studies in Entrepreneurship.
- Marangoz, M. (2013). *Girişimcilik*, İstanbul: Beta Yayıncılık.
- Müftüoğlu, T. (1989). *İşletme İktisadı*, Ankara: Olgaç Matbaası.
- Müftüoğlu, T. ve Durukan, T. (2004). *Girişimcilik ve KOBİ'ler*, Ankara: Gazi Kitabevi.
- Northouse, P. G. (2014). *Liderlik Kuram ve Uygulamalar*, İstanbul: Sürat Yayıncılık.
- Oğuz, F. (2005), Schumpeter'den Baumol'a Girişimcilik Anlayışı Üzerine, *Piyasa*, Cilt:4, Sayı:13.
- Oğuztürk, B. S.(2003). *Bölgesel Kalkınmada Yenilikçiliğin Rolü ve Göller Bölgesi Üzerine Bir Uygulama*, Doktora Tezi, İstanbul.
- Onay, Ü.G. (2013). Kadın Girişimciliğini Etkileyen Sosyo-Kültürel Faktörler, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Isparta.
- Owen, H., Hodgson, V., ve Gazzard, N. (2011). *Liderlik El Kitabı*, İstanbul, Optimist Yayıncılık.
- Özdemir, P. (2016). Girişimci Üniversiteler ve Türkiye'de Girişimcilik Eğitimi, Doktora Tezi, İstanbul.
- Özkul, G. (2007). Kapitalist Sistemin Sürükleyici Aktörleri: Ekonomik Teoride Girişimciler, *Süleyman Demirel İ.İ.B.F. Dergisi*, Isparta, Cilt:12, Sayı:3.

- Öztürk, İ. (2008), *2008 Girişimcilik Raporu*, İstanbul, İktisadi Girişim ve İş Ahlakı Derneği Yayını.
- Prag, M. C. (2005). *Successful Entrepreneurship Confronting Economic Theory With Empirical Practice*, Northampton: Edward Elgar.
- Sert, Ş. (2015). *Stratejik Liderlik - Çağ ve Nema Öğretim İşletmeleri Genel Müdürlüğü Stratejik Liderlik Uygulamaları*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Soysal A. (2010). *Türkiye’de Kadın Girişimciler: Engeller ve Fırsatlar Bağlamında Değerlendirme*, *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*.
- Sökmen, A. (2010). *Yönetim ve Organizasyon*, Ankara: Detay Yayıncılık.
- Şahin, E. (2006). *Kadın Girişimcilik ve Konya İlinde Kadın Girişimcilik Profili Üzerine Bir Uygulama*, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Konya.
- Şimşek, N. ve Fidan, M. (2005). *Kurum Kültürü ve Liderlik*, Konya: Tablet Kitabevi.
- Şirin, R. (2014). *Yöneticilerin Liderlik Davranışları İle İş görenlerin Örgütsel Bağlılıkları Arasındaki İlişki*, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Tabak, A., Şeşen, H., ve Türköz, T. (2012). *Liderlikte Güncel Yaklaşımlar ve Uygulamada Kullanılabilecek Ölçekler*, Ankara: Detay Yayıncılık.
- Taşdemir, E., (2009). *Toplumların İdaresinde Liderler ve Yöneticiler, İletişim, Kuram ve Araştırma Dergisi*, Trabzon, Sayı 19.
- Top, S. (2006). *Girişimcilik Keşif Süreci*, İstanbul: Beta Yayınları.
- Tosunoğlu, B. T. (2003). *Girişimcilik ve Türkiye’nin Ekonomik Gelişme Sürecinde Girişimciliğin Yeri*, Doktora Tezi, Eskişehir.
- Tutar, H. ve Küçük, O. (2003). *Girişimcilik ve Küçük İşletme Yönetimi*, Ankara: Seçkin Yayınları.
- Ünal, M. (2012). *21.yy’da Değişim Yönetim ve Liderlik*, İstanbul: Beta Yayıncılık.
- Yıldız, N. (2010). *Liderlik ve Örgütsel Bağlılık Arasındaki İlişki*, Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Muğla, 2010.

EKLER

1. Ek-A: Anket Formu	68
2. Ek-B: Anket İzin Formları.....	70

Ek-A: Anket Formu

GİRİŞİMCİLİK DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİ		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum
1.	Şanssızlık veya talihsizlik yoktur. Şanssızlık veya talihsizlik yapılan hataların bir sonucudur.					
2.	Zorluklarla baş etmede rekabet beni daha sıkı çalışmaya itmektir.					
3.	Sürekli olmamak koşuluyla elde ettiğim kazancın küçük olması beni endişeye sevk etmez.					
4.	İş güvenliği benim için çok önemlidir.					
5.	Kendi başına yaptığım işlerde, bir başkasının idaresi altında yaptığım işlere göre daha başarılıyım.					
6.	İşlerin yapıtış biçimine yönelik değişimden genellikle kaçınıyorum.					
7.	İnsanların yaşamlarındaki mutsuzluklar genellikle kötü talih nedeniyledir.					
8.	Elde edeceğim kazanç iyi olsa bile başarılı olamayacağım ve sevmeyeceğim bir işte çalışmam.					
9.	Yüksek getiri veya kazanç için yüksek riskler alırım.					
10.	İyi bir iş, ne yapılacağı ve nasıl yapılacağı belli olan iştir.					
11.	Bir işte başarılı olmada yeteneklerime güvenirim.					
12.	Başkalarının göremedikleri iş fırsatlarını görebilirim.					
13.	Lehime olsa bile kendi çalışmam sonucu olmayan sonuçtan zevk almam.					
14.	Rahat bir yaşam sürebileceğim kadar kazanmak isterim. Çok fazla kazanmak istemem.					
15.	Kazanma olasılığı olduğu sürece belirsizliğim olduğu işlerde çalışırım.					
16.	Planlanmamış yada yapılandırılmamış koşullarda çalışmaktan hoşlanırım.					
17.	Çözülmesi(giderilmesi) çok zor zayıf yönlerim ve korkularım var.					
18.	Yaratıcılığım ve birikimim sayesinde zorlukların üstesinden gelebilirim.					
19.	Kararlarımın ve eylemlerimin olumlu ve olumsuz sonuçlarına her zaman katlanırım.					
20.	Eğer kazancı iyiye, rutin, sıkıcı ve ilginç olmayan işleri yapabilirim.					
21.	Hesabıma göre kazanacağımı tahmin ettiğim bir girişime paramı yatırmaktan çekinmem.					
22.	Yapacağım işleri önce programlar sonra bu programdan sapmadan aynen uygulayırım.					
23.	Yeni ve denenmemiş durumlarla baş etmede yeteneklerime tam güven duymam.					
24.	İşleri yapmada her zaman yeni ve daha iyi yolların olduğuma inanırım.					
25.	Yaşamumdaki olayların ve faaliyetlerin sonuçlarını kaderim yada şansım değil ben belirlerim.					
26.	Bir şey yaparken onu sadece yapmış olmak için değil mükemmel bir şekilde yapmaya çalışırım.					
27.	Başarı olasılığı %60 ve daha yüksek olan durumlarda risk alırım.					
28.	Sadece birkaç insanın bütün sorumlulukları üstlenmesi beni rahatsız eder.					
29.	Çoğunluğun görüşüne karşı olan konularda genellikle kendimi ifade etmede zorlanırım.					
30.	Bir konuda yeni, yabancı yada çılgın fikirler ileri sürmek benim için çok zor bir durumdur.					
31.	Olayların olmasını bekleme ve seyretme yerine onların oluşmasına etki etmeyi tercih ederim.					
32.	İnsanlar, arkadaşlık ve diğer ilişkiler temelinde değil de yetenek ve bilgi temelinde işe alınmalıdır.					
33.	Hakkında hiçbir şey bilmediğim bir konuda yeni bir girişime kalkışmam.					
34.	Yetenekli, çok çalışkan ve hırslı olsam bile eğer param yoksa bir iş başlatamam.					
35.	Net olmayan (karışık) durumlarda kararlar almadan ve öncülük etmeden hoşlanırım.					
36.	Başarımların kişisel çabalardan ziyade şans ve kadere bağlı olduğuma inanırım.					

26.	Çalışanların amaçları belirlenirse, kendi kendilerini yönetebilirler.	5	4	3	2	1
27.	Kendi örgütsel amaçları için, çalışanlar doğru kararlar alabilirler.	5	4	3	2	1
28.	Çalışanların güvenliği önemserler.	5	4	3	2	1
29.	Çalışanların, örgütsel problemlerin çözümü için yaratıcılıklarını ve yeteneklerini nasıl kullanacaklarını bilirler.	5	4	3	2	1
30.	Çalışanların kendilerine benim kadar liderlik yapabilirler.	5	4	3	2	1

Ek-B: Anket İzin Formları

T.C.
TÜRK HAVA KURUMU ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü

Sayı : 46885615-100-E.4773
Konu : İzin İsteği Hk.

22/12/2016

KOSGEB BAŞKANLIĞINA

Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Tezli Yüksek Lisans öğrencimiz 1303817075 numaralı Hatice Fulya Parlak ilgi dilekçesinde KOSGEB Girişimcilik Kursiyerlerine Ek'te sunulan anketi uygulamak istemektedir.

Tez çalışması kapsamında gerekli izinlerin verilmesi hususunda gereğini takdirlerinize arz ederim.

e-İmzalıdır

Yrd.Doç.Dr. Ruhi KILIÇ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

Ek: Hatice Fulya Parlak Anket (20sayfa)

thk.edu.tr

Adres: Bahçekapı Mahallesi Okul Sokak No:11 Etimesgut / ANKARA
Telefon: 444 84 58 Faks: 0 (312) 342 84 60
Elektronik Ağ: <http://www.thk.edu.tr/>

5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu'na uygun olarak Güvenli Elektronik İmza ile üretilmiştir.
Fıvrak tevidi <http://ehvs.thk.edu.tr/sorru/sorruula.aspx> adresinden DI.NR-51.9D-86S5 kodu ile yapılabilir.

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı : Hatice Fulya PARLAK
Uyruğu : T.C.
Doğum Yeri : Afyonkarahisar / Merkez
Doğum Tarihi : 01/03/1987
Medeni Hali : Evli
Adres : Sedat Simavi Sokak No:21/11 Çankaya/ ANKARA
E-Posta Adresi : fulyaparlak@windowlive.com
İletişim : 0543 911 68 54

EĞİTİM DURUMU

Lise : Afyonkarahisar Zafer Lisesi (2005)
Lisans Öğrenimi : Prag University Jan Amos Comenius / Avrupa Ekonomi ve Yönetim Çalışmaları (2011)
Yüksek Lisans Öğrenimi : Prag University Jan Amos Comenius / Avrupa Birliği Hukuku ve Ekonomisi (2014- ....)
Yüksek Lisans Öğrenimi : Türk Hava Kurumu Üniversitesi – Sosyal Bilimler Enstitüsü- İşletme Bölümü (2014- .....)

YABANCI DİL

İngilizce (çok iyi)
Çekçe (iyi)
Rusça (orta)